

Porträttet:
Beata Lundström
Teckenspråkets
förkämpe

Julpyssel
med julkrysset
och tipselvan

Stort DT-test:

Bästa bildtelefonen

"Dövas dag ger energi att fortsätta kampen"

MARIA SUNDHOLM

”...När jag vet vem jag är och känner till min historia, så kan jag vara stolt över mig själv.

Först och främst vill jag tacka Jönköping för ett väldigt trevligt arrangemang på Dövas dag.

Det är alltid lika trevligt att få träffa och krama både bekanta och obekanta. Jag träffade gamla vänner och fick några nya, och Dövas dag är ett bra tillfälle där man får ytterligare en bit till sitt livspussel med sig hem. Vi hade en intressant debatt om Dövas Dag och jag är glad att se att det fortfarande finns ett intresse av att både arrangera och besöka Dövas Dag.

Men en reflektion jag gjorde, efter att ha träffat några på Dövas Dag, är att jag blev förvånad över att många uppfattar Deafpower så negativt. Därför vill jag lyfta fram begreppet, och försöka förstå hur andra ser på Deafpower. Men i denna ledare tänker jag försöka förklara utifrån mitt perspektiv hur jag uppfattar Deafpower. När man blir medveten om sig själv genom att fått sin historia, identitet och döv-kultur till fullo kan en känsla av dövmedvetande växa fram, det är det som kallas Deafpower. När jag vet vem jag är och känner till min historia, så kan jag vara stolt över mig själv. I och med den känslan kan ingen trampa på eller ner mig.

Jag älskar att vara döv och jag är stolt över att jag har teckenspråket. Jag är stolt över att leva i döv-världen och vill aldrig byta ut det till något annat. I och med det ser jag att jag har Deafpower i mig och skäms inte en enda dugg för det. Tvärtom, jag är döv och stolt.

Precis som LÅW sa i filmen "Dövmedvetande": "Grunden till dövmedvetande är att en döv kan säga till en hörande att 'jag är döv och jag behöver teckenspråk för kommunikation'. Detta behövs för att jag är döv. Jag ska inte be om ursäkt eller behöva skämmas för det. Jag ska kunna säga det rakt ut till hörande. Det är dövmedvetande."

Om man jämför en deafpöwerörelse med en medborgarrörelse ser jag många likheter – de har viktiga ståndpunkter som t ex att vidga enskilda människors frihet och stärka de medborgerliga rättigheterna.

Jag menar att Deafpower INTE innebär att man ska motarbeta hörande eller det icke teckenspråks-vänliga samhället. Istället måste vi jobba tillsammans och få samhället att förstå att vi döva och andra som lever med teckenspråk inte ska betraktas som medicinska offer eller att vi behöver rehabiliteras till det "bättre".

Det jag menar med Deafpower är en känsla som finns inom mig, och att ingen kan ta ifrån min stolthet över den jag är. Dövmedvetande är att man känner till sin historia, identitet och förståelse för döv-kulturen. Och ja, jag tycker Dövas dag behövs för att vi alla ska få en energi av varandra för att fortsätta vår kamp för ett fullt tillgängligt samhälle. Vad tycker du?

Till sist vill jag önska dig, er och föreningarna en riktigt God Jul och ett Gott Nytt År!

MARIA SUNDHOLM STYRELSELEDAMOT SDR

SDR hemsida:
www.sdrf.se/sdr
E-post: sdr@sdrf.se

SDR Stockholm
SDR, Förmansvägen 2, plan 6
117 43 Stockholm
Tel. vx: 08 442 14 61
Texttel. vx: 08 442 14 60
Fax: 08 442 14 99

SDR Leksand
SDR, Box 300
793 27 Leksand
Tel. vx: 0247-641 00
Texttel. vx: 0247-641 01
Fax: 0247-151 03

Förbundsordförande
Ragnar Veer
ragnar.veer@sdrf.se
Texttel. 08 442 14 62
3G-mobil 0735 200 902

Förbundssekreterare och informationsansvarig
Helena Fremnell
hfre@sdrf.se
Tel. (tal/SMS) 070 215 46 33

Material till Slingan
webbredax@sdrf.se
Telefax 0247-151 03

Bli medlem
medlem@sdrf.se

Försäljningsavdelning
shop@sdrf.se
Telefon vx 0247-641 70
Fax 0247-105 97

Sveriges Dövas Pensionärsförbund
karl-erik.karlsson@sdrf.se
Texttelefon 08-89 44 23

Sveriges Dövas Ungdomsförbund
Texttelefon 08-442 14 96
Fax 08-442 14 97
sdu@sdrf.se

Västanviks Folkhögskola
Winterommes väg 5
793 27 Leksand
Texttelefon 0247-641 24
Taltelefon 0247-641 30
Fax 0247-101 65
www.vastanviksfhs.se

SDR plusgiro: 90 00 24-1

PORTRÄTTET: Nu simmar Beata medströms

RAPPORT: Unikt EU-möte i Bryssel

EN DAG PÅ JOBBET: Diakon – ett yrke på livstid

Innehåll

OMSLAG: FOTO TOMAS LAGERGREN

4 I KORTHET från när och fjärran	15 UR DTs ARKIV: Gamla tiders bildtelefon
5 Teckenspråk i hjärtat av Stockholm	18 Maktens och tystnadens språk
6 PORTRÄTTET: Beata Lundström	19 DT HAR LÄST: "Dövidrottens historia 200 år"
8 Play-TV textas i kommersiella kanalerna	20 TIPSELVAN
9 Esantila tillbaka i Sverige	21 JULKRYSET 2010
9 Schönströmstipendiet och andra utmärkelser	22 FÖRBUND & FÖRENING: EU-möte i Bryssel
10 Slut för 20 timmars arbetslivstolkning	27 UNG: Ungdomspolitik i EU
11 EN DAG PÅ JOBBET: Diakon på livstid	28 INSÄNDARE: "Hallå! Vi måste titta lite på ICA!"
12 DT TESTAR: Bildtelefoner	29 INSÄNDARE: En hörandes betraktelser
14 Brandvarnare dyrt för döva med stor bostad	30 KRÖNIKA: Vad är egentligen ett hjälpmedel?

dövas SVERIGES DÖVAS RIKSFÖRBUND
NR 8 • DEC 2010 TIDNING

Tidskrift för SVERIGES DÖVAS RIKSFÖRBUND Grundad 1890

UTGIVNING 2011

Nr	Utgivning	Manusstopp
1	to 10 feb	fre 21 jan
2	to 24 mars	fre 4 mars
3	fre 6 maj	fre 15 april
4	fre 17 juni	fre 27 maj
5	to 1 sept	fre 12 aug
6	to 6 okt	fre 16 sept
7	to 6 okt	fre 21 okt
8	to 15 dec	fre 25 nov

REDAKTION

Dövas Tidning, Förmansv. 2, plan 6, 117 43 Stockholm
redaktionen@dovastidning.se

Ansvarig utgivare Helena Fremnell

Chefredaktör Åsa Möller
asa.moller@dovastidning.se, mobiltel 0708 40 45 41

Reportrar

Tomas Lagergren
tomas.lagergren@dovastidning.se,
3G-mobil 0735 130199

Niclas Martinsson
niclas.martinsson@dovastidning.se,
3G-mobil 0738 333060

PRENUMERATION och adressändring

medlem@sdr.org
Agneta Skagerstrand, SDR
Box 300, 793 27 Leksand
texttelefon 0247-641 49
fax 0247-151 03

Prenumerationspris 300 kr/år

Utebliven tidning

Kontakta
medlem@sdr.org

ANNONSER

Bokas och lämnas till
sdrannons@sdrf.se
telefon 0506-300 58
samt tel 0506-301 76 (Skaraborg och Värmland)

Förenings- och internannonser bokas och levereras till redaktionen:
dovas.tidning@sdrf.se

Upplaga: 5800 ex
Tryck: Carlshamn Tryck & Media AB
ISSN 1402-1978

I KORTHET: FRÅN NÄR OCH FJÄRRAN

AV NICLAS MARTINSSON

Familjen Beckham lär sig teckenspråk

■ Fotbollsstjärnan David Beckham, hans fru och deras tre söner lär sig teckenspråk. Anledningen är att familjen har en bekant som är döv. Den första sak som det yngsta barnet, femårige Cruz, ville lära sig var att kunna säga "I have got wind", rapporterar sajten wenn.com.

Teckenspråkscafé i irländska Hollywood

■ Planerar du att besöka Nordirland? Då ska du besöka caféet och konstutställningen Coffee Yard respektive Yard Gallery i Hollywood på Nordirland. Där jobbar tre döva medarbetare

och deras hörande kollegor. Allt fler hörande föräldrar till döva barn fikar på stället och minglar med teckenspråksstudenter och -användare, skriver British Deaf News. De har en sajt: yard-gallery.com.

Rekordmånga studenter i New York

■ National Technical Institute for the Deaf (NTID) i Rochester i delstaten New York har nu rekordmånga studenter: 1.522 stycken. De studerar bland annat till tolkar och dövlarare, och går särskilda program med tolk på RIT (Rochester Institute of Technology) som är för hörande. Rekordmängden gör att NTID nu har 3900 tolktimmar i veckan och 125 anställda tolkar.

Teckenspråkslexikon på Magadaskar

■ Magadaskar har nu fått sitt första teckenspråkslexikon, som är på tre språk: engelska, franska och malagassiska. Även en liten bok på malagassiska och en DVD finns med i paketet. I samband med firandet av boken visade döva sin

konstsamling på en marknad, och en lärare gav teckenspråkslektioner till nyfikna hörande, rapporterar World Federation of the Deafs nyhetsbrev.

Speciella vantar för frusna SMS:are

■ Tycker du att det är svårt att skriva SMS eller mejl på din smarta mobil när du är ute i vinterkylan? Knäppt eller ej, men ett brittiskt företag har gjort speciella vantar som gör att du lättare kan texta på pekskärmen utan att du behöver ta av dig vantar.

Fingertopparna har nämligen små hål som underlättar användandet av smarta mobiler eller läsplattor.

Ett par sådana vantar kostar 24.99 pund eller drygt 270 svenska kronor (vid DT:s pressläggning) och går att köpa från företagets hemsida: fivepointgloves.com.

Kungen viftade bort frågan

■ I november utgavs en bok om kungen som i media kom att kallas för skandalboken. Titeln lyder: "Carl XVI Gustaf – Den motvillige monarken". I den finns bland annat uppgifter om otrohetsaffärer och besök på strippklubbar. Efter en dag med den nordiska stridsgruppen NBG, där kungen fick öva på att skjuta, uttalade han sig inför ett samlat pressuppbåd. Då skämtade han bort första frågan om han kunde dementera uppgifterna i boken. "Jag hör så dåligt. Jag har skjutit så mycket att jag börjar bli lite döv", sade han med ett skratt till bland annat Aftonbladet.

ILLUSTRATION: LAGERGREN

Södertörns folkhögskola flyttade till Gamla stan

Teckenspråk i hjärtat av Stockholm

Södertörns folkhögskola, som utbildar teckenspråkstolkaspiranter och föräldrar till döva barn, har flyttat till nya lokaler i centrala Stockholm. Nu hoppas skolan på att bli attraktivare.

De nya lokalerna på Stora Nygatan 27 i Gamla stan invigdes i slutet av november. Röda "Vill bli tolk"-t-shirts, och svarta "Snart tolk"-tröjor syntes i folkvimlet. Inbjudna gäster uppmanades att låna en tolkelev om de ville kunna kommunicera med varandra. Sveriges Dövas Riksförbunds förre ordförande, Lars-Åke "Låw" Wikström, visste inte att just han skulle få klippa invigningsbandet. Han höll ett tal där han bjöd på tillbakablickar. På sjuttioalet fick döva försöka prata själva fast de hade tolkar. De var endast utbildade att tolka från svenska till teckenspråk. Och apropå dagens tolkar, som numera tolkar åt båda hållen:

– Sverige har tolkar som håller toppkvalitet! De är samarbetsvilliga och sociala, sade Låw.

Flera inbjudna representanter från organisationer

hyllade skolans läge. Tidigare höll Södertörns folkhögskola till i Haninge söder om Stockholm. Då erbjöds inte bara tolk- och skrivtolkutbildning och teckenspråksutbildning för föräldrar utan också allmänna kurser för icke teckenspråkskunniga hörande.

– Den främsta anledningen till flytten är att vi vill skapa en bra teckenspråksmiljö, sade Anna Hein, biträdande rektor.

De som studerar allmänna kurser går nu i Häggvik, norr om Stockholm. Därmed kan de flesta i 1500- och 1600-talshuset teckenspråk. Klassrummen är döpta efter kända personligheter i dövvärlden, till exempel teckenspråksprofessor Brita Bergman. Anna Hein gläds åt att döva nu gärna kommer till skolan för att till exempel ha möte eller kvällskurs där.

– Så var det inte när vi fanns i Haninge, sade hon, som även hoppas att skolan kommer att locka till sig elever som till exempel bor i Uppsala och Norrtälje.

TEXT OCH FOTO: NICLAS MARTINSSON

Det här klassrummet är döpt till Brita Bergman och har en k-märkt takmålning.

Biträdande rektor Anna Hein.

Stimulans för skrivtolkning på distans

■ Tolkcentralerna i Västerbottens läns landsting och Västra Götalandsregionen har fått drygt 1,1 miljoner kronor av Socialstyrelsen för att utveckla skrivtolkning på distans. Dessa pengar är så kallade stimulansmedel, som Socialstyrelsen fått i uppdrag av regeringen att dela ut för att fler ska få del av skrivtolkning på distans (totalt 2 miljoner kronor). De två tolkcentralerna har ett gemensamt projekt som går ut på att tolkbrukare och tolkar får möjlighet att prova på olika modeller av video och bildtelefoner vid skrivtolkning: stationära bildtelefoner, bärbara datorer och mobiltelefoner. Även en informationsfilm om skrivtolkning planeras.

Signmark kommenterade VM i innebandy

■ Den kände rapartisten, Marko Vuoriheimo, från gruppen Signmark kommenterade i december det finska publicservice-företaget, YLE:s, sändningar från innebandy-VM mellan 4 och 11 december. Hans utläggningar gick att ta del av på YLE:s hemsida. Det var inte första gången han syntes i webb-TV i sportsammanhang. Han har även varit kommentator i ishockey- och fotbolls-VM.

Tidningen Kyrktecknet läggs ner

■ Efter bara tre nummer läggs Kyrktecknet ner. Skälet är stiftens försämrade ekonomi, enligt tidningens redaktionellt ansvarige Björn Ericsson. Stiftelsen har gemensamt finansierat tidningen. De prioriterar istället information om den lokala teckenspråkiga verksamheten. Istället ska kyrkokansliet i Uppsala tillsammans med stiftens satsa på webben för att det är billigare, men också för att man kan informera på teckenspråk.

Eleven hette inte Jan utan 393

■ SVT:s ungdomsprogram, Byss, tog upp frågan om sanningskommissionen för döva i november. Då intervjuades bland annat Jan Magnström, före detta elev på Kristinaskolan i Härnösand. Han gick där på 1960-talet. Hans kläder – jackor, halsdukar och strumpor med mera – var nummernärkta. Han hette inte Jan utan 393. "Det var som när judarna blev tatuerade (reds anm: under andra världskriget)", sade han i programmet. Han tyckte självklart att han, som varit aggressiv under sina unga år, skulle få en ursäkt och skadestånd av staten.

Belgisk turist fick inte åka ensam

■ En belgare som är van vid att resa självständigt kontaktade en resebyrå som ordnar äventyrsresor. Han ville delta i en gruppresa till Jordanien. Resebyran sade att han måste ha sällskap, och att han skulle betala själv för att ha en kompanjon. Anledningen var att företaget inte kunde garantera hans säkerhet om han skulle prata med lokalbefolkningen. Att mannen i fråga kunde ha SMS eller ett block med sig räckte inte. Efter misslyckade medlingsförsök mellan det flamländska dövförbundet, Fevlado, två andra instanser för diskriminering respektive lika rättigheter, och reseföretaget, togs fallet upp i Flamländernas motsvarighet till den svenska Marknadsdomstolen. Mannen fick rätt. Han fick 650 euro i kompensation, och resebyran skulle böta 1000 euro varje gång samma sak händer igen. Domen måste visas i resebyrans kontor i Gent, och på företagets hemsida och nyhetsbrev, rapporterar World Federation of the Deaf i sitt nyhetsbrev.

Petra, antik klippstad i Jordanien.

Namn: Beata Christina Lundström

Ålder: 73

Bor: Stockholm

Familj: make Per Schwanbom, och massor av släktingar

Yrke: pensionerad journalist, och numera student på Senioruniversitetet

Gör helst: läser och simmar

Läser helst: romaner och livsskildringar

Ser helst på TV: Skavlan

Favorittecken: fjäril

Beata Lundström, som gillar att tar sig ett dopp, fick simma motströms i början av sjuttioalet. Som informationssekreterare och journalist på Sveriges Dövas Riksförbund fick hon förklara för en okun-
nig omgivning vad dövhet och teckenspråk var. Så småningom blev hon en av dem som lyckades ro
hem seger efter seger. För detta, och för sina böcker, har hon belönats med en Kruth-medalj.

Nu simmar Beata medströms

Flätorna är kanske det som varit Beata Lundströms främsta kännetecken. Därför har hon ett persontecken som skvallrar om vilken frisyrt hon bar i många år. Nu har hon kapat hårlängden. Hon sörjde inte när hårstråna föll på golvet kring frisörstolen.

– Det var skönt! Nu är det enklare att simma, säger Beata, som uppskattar att vara i vattnet varje dag på sommaren, och två gånger i veckan i inomhusbassängen under de kallare månaderna.

Redan som liten var Beata motvilligt långhårig. Hennes föräldrar ansåg att hon skulle se ordentlig ut om hon hade flätor. Hon fick inte klippa sig förrän hon konfirmerade sig.

– Det kändes tomt när jag inte längre hade långt hår. Därför började jag spara igen.

På en gård, kallad Äle gård i Skaraborgs län, hade hon en döv granne. Hon fick lära sig enstaka tecken av honom. När han för första gången kom hem från dövskolan i Vänersborg, grät han. Anledningen var att hans familj och grannar inte kunde teckenspråket som han lärt sig av sina skolkompisar. Pojkens mamma frågade dövskolan hur hon kunde lära sig teckenspråk, men fick ingen hjälp.

– Dövskolorna var ju orala på den tiden. All undervisning skedde med tal. Det var på fritiden han lärde sig teckenspråk av sina äldre kamrater, säger Beata.

Så småningom fick pojkens mor och lillebror hjälp av en teckenordbok som Frälsningsarmén gav ut. Brodern blev sedan teckenspråkstolk. Andra gången Beata Lundström kom i kontakt med döva var det med Lars Kruth, Sveriges Dövas Riksförbunds (SDR) legendariske ordförande, och hans kollegor. Då arbetade hon på HCK, dagens Handikappförbunden. Hon visade intresse för döva och att hon kunde lite teckenspråk.

– På den tiden var det ovanligt med teckenspråkskunniga hö-
rande, som inte hade döva släktingar.

1971 började Beata jobba på SDR:s nyöppnade Stockholmskontor nära Medborgarplatsen. Hon fick verka i uppförsbacke. Okunskapen om döva och teckenspråk var stor i samhället. De flesta hade aldrig träffat någon döv person. Beata fick syssla med upplysning. Hennes första broschyr hette "Döva barn blir vuxna döva".

– Broschyren ville att dövskolan skulle förbereda sina elever bättre för vuxenlivet.

Så småningom lossnade det. En del hörande föräldrar till döva barn visade intresse för att lära sig teckenspråk. SDR krävde alltid att undervisningen i dövskolan skulle vara på teckenspråk. Några förskollärare använde visuell kommunikation. Förbudet mot teckenspråk luckrades upp sakta men säkert. Telefonen på Beatas skrivbord ringde allt oftare. Allmänheten ställde frågor om döva och

teckenspråk. Kampen för dövas rättigheter var dock fortsatt stor.

– Det var många demonstrationer och uppvaktningar.

Beata såg bland annat till att en grupp döva utbildades till hemsamariter så att döva äldre kunde prata med teckenspråkskunnig personal i sin privata sfär. Först satte sig hörande beslutsfattare på tvären. De menade att dövhet var ett hinder. Då fanns ingen vårdutbildning för döva. Beata och hennes kollegor på SDR slogs också för att Rita Andersson (i dag Ingvarsson) skulle få bli Sveriges första döva förskolelärare. Skolöverläkaren avlog hennes ansökan och ansåg att hon skulle utgöra en säkerhetsrisk. Han menade att om Rita var vänd åt annat håll skulle hon inte märka om barnen hoppade ut fönstret. SDR överklagade till regeringen. Till sist fick Rita rätt.

På frågan om Beata brukar tänka i stil med "Dessa segrar vanns tack vare mig", svarar hon nej. Hon säger dock att Rita-fallet är bland det roligaste hon varit med om.

Beata var även redaktör för organisationstidningen SDR-Kontakt, numera Dövas Tidning. 1980 slutade hon på SDR.

– Jag ville göra något annat, så jag började frilansa.

Ett jobb hon minns är att hon skulle skriva en rapport till Hjälpmiddelsinstitutet (HI) om vilka hjälpmedel dövblinda hade nytta av och hur deras behov såg ut. Då följde hon sju dövblinda, var och en i en vecka. Hon undrade vad hon egentligen höll på med när hon satt och antecknade medan de lagade mat. HI fick bland annat reda på att dövblinda ville veta vem som ringde på dörrklockan. Då utvecklades en apparat. Personen som stod utanför dörren kunde skriva något, som i sin tur visades på en anpassad skärm.

Sommaren 2009 belönades hon med en Kruth-medalj. Motiveringen var hennes insatser för döva, teckenspråket och attityd-
förändringar. Ett exempel är att hon har skrivit fem böcker och varit redaktör för en bok om idrottsklubben Hephata. Två av titlarna lyder: "Som en syskonkedja – döfstumföreningen 1868" (om Stockholms Dövas Förening), och "Öppen dörr för döva" (om Sveriges första anställda teckenspråkstolk, Astrid Fredriksson). En annan handlar om SDR:s historia, fram till 75-årsjubileet 1997. Hennes verk är detaljrika och resultatet av ett gediget researcharbete. Hon har gått igenom mängder av protokoll och mycket annat.

Hur kunde du ha sådant tålamod?

– Det var skönt att kunna koncentrera sig på en sak i taget till skillnad från när jag var informationssekreterare och ofta inte kunde få allt gjort samma dag innan jag gick hem.

Något nytt bokprojekt på gång?

– Nää, vad ska jag skriva om? Jag känner just nu inget behov av att skriva en ny bok.

TEXT OCH FOTO: NICLAS MARTINSSON

DT frågar de kommersiella TV-kanalerna:

"Ska ni börja texta Play?"

■ Sveriges Televisions webb-TV, SVT Play, ska börja textas vid årsskiftet. Kommer även de kommersiella fri-TV-kanalernas respektive Play-tjänst att göras tillgänglig för döva och hörselskadade tittare? Här är svaren.

TEXT: NICLAS MARTINSSON

3

Så snart som möjligt

TV3, TV6 och TV8 Play, som alla ligger under Viasat, ska börja textas "så snart som möjligt", enligt presschef Max Lagerbäck. Textning är beroende av tidskoder i programmen för att det ska fungera. Nu är tidskoderna för TV-rutan och Play inte desamma.

– Det ställer till det lite för oss, men vi hoppas kunna lösa det problemet snart, säger Max Lagerbäck.

5

Textning under planering

Kanal 5 och systerkanalen Kanal 9 planerar att texta sin respektive Play-tjänst. Enligt presschef Dan Panas är utvecklandet av Play prioriterat. Textning är en av de frågor som företagen tittar på just nu.

– Det är för tidigt att slå fast ett datum, säger Dan Panas.

4

Det mesta textat utom direktsänt

På sajten **tv4.se** finns en Play-tjänst med program från TV4, TV4 Plus och andra kanaler inom TV4-gruppen. Ingenstans på Play-sidan hittar man information om att i stort sett alla program faktiskt är textade.

– Det har helt enkelt bara varit så självklart för oss att erbjuda textning så att vi kanske inte tänkt på att det kunde vara bra reklam att berätta om det, säger Thomas Strindberg, produktansvarig för TV4 Play.

De program som dock inte förses med textremsor är de som direktsänds (t.ex. Idol), och de program som spelas in samma dag eller blir klara väldigt sent.

Inte bara textade program finns i TV4 Play, utan också i TV4 Anytime där man betalar 49 kronor i månaden för att få tillgång till TV-program som är äldre än sju dagar, och dessutom utan reklam. Både TV4 och SVT tittar på möjligheten att texta direktsända program med hjälp av automatisk taligenkänning. Den tekniken är dock så revolutionerande att prislappen är för hög i dagsläget.

Textningsfunktionen får du fram genom att klicka på "T"-knappen till höger i själva TV-skärmen.

Fusk med assistansersättning utreds

■ I Halland har det uppdagats att bolag som har assistenter för personer med funktionsnedsättning fuskat med assistansersättning. Ett mönster har varit att assistenter egentligen jobbade mindre men redovisade fler timmar för att få ut mer från Försäkringskassan. Ett annat mönster är att deras brukare inte alls hade någon funktionsnedsättning. Brukarna och assistenterna delade i så fall på pengarna. Länskriminalpolisen i Halland utreder nu brotten. De misstänker att så mycket som en tredjedel av de utbetalade assistansersättningarna i Halland är fusk, skriver TT. Regeringen har beslutat att låta Statskontoret titta på hur de felaktiga utbetalningarna kan stoppas.

Försäkringskassan har själv inte en lika mörk bild som Hallandspolisen. Av totalt utbetalda 20 miljarder kronor till assistansersättning bedömer myndigheten att 1-2 miljarder baseras på felaktigheter eller fusk.

Eskilstuna kan tvingas betala för flytt...

■ Margaretha Sjöberg, folkbokförd i Eskilstuna kommun, kan eventuellt få flytta till ett äldreboende för döva i Stockholm. Hennes ansökan

avslogs av Eskilstuna, men nu har hennes fall överklagats till länsrätten. Hittills har sex eller sju personer som varit med om samma sak fått rätt av länsrätten efter att de överklagat, enligt Eskilstuna Kuriren. Det talar för att Margaretha Sjöberg också får bo i en teckenspråksmiljö, vilket hennes kommun i så fall får betala för. Enligt socialtjänstlagen är kommunerna skyldiga att tillförsäkra enskilda skälig levnadsnivå genom bistånd. Kommunen ska också verka för att äldre människor får möjlighet att leva och bo självständigt under trygga förhållanden och ha en aktiv och meningsfull tillvaro i gemenskap med andra. "Om en person som inte hör saknar personer att kommunicera med kan det inte anses vara skälig levnadsnivå", säger Peder Liljeqvist, vid Förvaltningsdomstolen i Malmö till tidningen Eskilstuna Kuriren.

...Anders levde upp på äldreboende

■ Döve Anders Jönsson hade först hemtjänst. Att möta teckenspråkig personal några timmar i veckan räckte inte för honom. Han var deprimerad och förvirrad. Därför sökte han plats på Lindängelunds äldreboende för döva i Malmö. Men Malmö stad avslög. Länsrätten ändrade dock på kommunens beslut. Dottern, Olga Svensson Richter (som fick Kruth-medalj på

Lindängelunds äldreboende.

SDR-kongressen i Skövde år 2006), berättade hur hennes pappa levde upp när han flyttade till äldreboendet. Han fick därmed några lyckliga år i slutet av livet, sade hon till Eskilstuna Kuriren. Enligt Ewa Jakobsen, som varit med och startat boendet, är reaktionen vanlig.

Bristande information är diskriminering

■ Centrum för lättläst välkomnar att utredningen "Bortom fagert tal – om bristande tillgänglighet som diskriminering" föreslår att det ska införas ett förbud mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Men centret saknar dock en sak: ett tydligt uttalande om att tillgänglighet också omfattar skriftlig information, till exempel lättläst och klarspråk. Enligt centret har drygt en fjärdedel av den vuxna befolkningen i Sverige lässvårigheter.

Fr.v. Esantila med pappa Perparim, mamma Sphresa och lillebro Daniel.

Esantila tillbaka i Sverige

I förra numret av DT skrev vi om att Esantilas pappa Perparim hade kommit tillbaka till Sverige efter att ha utvisats till hemlandet Albanien. Perparim har fått ett tvåårigt arbetstillstånd. Då hoppades han att familjen skulle komma efter.

Idag är Esantila tillbaka i vardagen som elev i fjärde klass på Birgittaskolan. Och hon trivs. Hon togs emot med öppna armar av hela skolan. På frågan om vilket ämne i skolan är roligast svarar hon:

– Jag gillar allt i skolan.

I Albanien gick hon hemma och ville inte gå till skolan.

– Där pratar de bara och barnen är elaka mot varann, dom knuffas och bråkar och så.

Trots att Perparim jobbar och Esantila går i skolan och familjen har vänner har de inte en helt vanlig vardag ännu – de letar efter en fast adress. Just nu hyr de en lägenhet av bekanta. Tanken är att mamma Sphresa ska fortsätta förkovra sig mer i svenska och teckenspråk och att yngste so-

nen Daniel så småningom ska in på dagis. Men de känner en tillförsikt som de inte gjorde i vintras. Janne Carlsson från DHB, Riksförbundet för döva barn och hörselskadade barn, som personligen engagerat sig i fallet har också förhoppningar om att det går vägen för familjen Marku.

– Det löser sig nog. De vill verkligen bo här, säger han, klart lättad över att familjen är tillbaka.

Esantila trivs i Sverige. Snön är inget problem.

– I Albanien finns bara snö i bergen. Det är kul att leka i snön. Fast jag gillar både sommar och vinter, svarar Esantila, som nu är tillbaka. Kanske för gott.

TEXT OCH FOTO TOMAS LAGERGREN

Hösten är utmärkelsernas tid

■ Tre utmärkelser har delats ut på kort tid.

Parivash Ranjbar fick **Svenska Audiologiska Sällskapets (SAS) Arnbrinks utmärkelse**.

Hon är teknikforskare vid Örebro universitet och har utvecklat en apparat som omvandlar ljud till vibrationer. Döva kan med hjälp av utrustningen "höra med huden" och urskilja olika sorters ljud, till exempel telefon, bilar och regn. Maskinen kan vara till stor hjälp för särskilt dövblinda.

Silverörat 2010, som delades ut av SAS, gick till **hörselpedagog Lena Göransson** för hennes engagemang och arbete för personer med hörselskada, dövblindhet eller dövhet. Hon har bland annat varit med och byggt upp dagens Döv- och dövblindteam i Region Skåne. Dessutom har hon skrivit boken "Dövblindhet i ett livsperspektiv".

Som läsare får man bland annat veta hur vardagen ser ut för personer med dövblindhet och deras närstående. Boken används på dövblindutbildningarna i Norden. SAS menar att hennes insatser har stor betydelse. I dag arbetar Lena Göransson vid Mogård, ett resurscenter för personer med dövblindhet eller döva med tilläggs-handikapp. Det ligger i Finspång.

Gunnar Hellström från kommunikationsföretaget Omnitor (bland annat känt för sina bildtelefoner) fick utmärkelsen **"Det enastående Reach 112-priset"** av den europeiska larmnummerorganisationen EENA i Bryssel. Han har arbetat för att de som utvecklar totalkonversationslösningar (bild, tal och text samtidigt) ska följa erkänt internationella kommunikationsstandarder så att systemen kan ringa till varandra i hela världen. Nu finns konceptet överallt. Det gör därmed att döva och hörselskadade ska kunna nå 112 och andra viktiga samhällstjänster.

Hallå där...

... **Camilla Lindahl**, som blivit årets P. Schönström-stipendiat*. Hon är doktorand vid institutionen för matematikämnet och naturvetenskapsämnenas didaktik* på Stockholms universitet.

Hur reagerade du när du fick veta att du skulle få stipendiet?

– Jag blev verkligen överraskad. Tidigare brukade stiftelsen dela ut stipendier till unga studenter under 30 år. Därför tänkte jag aldrig att det skulle gälla mig. Jag är 40 år och har inte gått någon "spikrak" väg eftersom jag aldrig har gått i gymnasiet. Istället gick jag på Komvux och jobbade parallellt. Jag tänkte dock hela tiden att jag skulle bli färdig någon gång. Först skulle jag bli klar med Komvux, och sedan med lärarutbildningen.

Vad doktorerar du i?

– Jag tittar på hur naturvetenskapliga begrepp används på teckenspråk, och på vilka innebörder de naturvetenskapliga tecknen kan ha. Ett exempel är när man tecknar "energi". Då kan en elev tolka det som "aktiv" (reds anm: energi och aktiv har samma tecken, men inte likadana munrörelser). Hur följer då lärarna upp sådana situationer? Jag menar absolut inte att teckenspråket är "svagt", utan bara att teckenspråk och svenska är två olika språk. Man har inte forskat mycket kring hur teckenspråkiga elever lär sig naturorienterade ämnen.

Vad ska du göra med stipendiepengarna (25.000 kronor)?

– Jag har inte planerat så långt.

TEXT OCH FOTO: NICLAS MARTINSSON

* Stiftelsen P Schönström delar årligen ut ett stipendium till en döv studerande. Camilla Lindahl blev den sextonde stipendiaten. Den första var kända basketspelaren Cecilia Ferm, nu till vardags lärare på Manillaskolan. Då var året 1995.

* Didaktik – läran om undervisning

Slut med 20 timmars tolkning i arbetslivet

Tolkbrukare kunde tidigare ha upp till 20 timmars arbetslivstolkning i månaden betald av sitt landsting. Den tidsbegränsningen har nu lyfts ut i 16 av 19 landsting och regioner, visar en kartläggning som Dövas Tidning har gjort. Istället följer de Arbetsmarknadsstyrelsens allmänna råd som innebär att döva får registrera sig hos Arbetsförmedlingen för att få tolk till sin fortbildning eller för att sköta det "vanliga" jobbet.

Greger Bååth.

Ragnar Veer.

Tidigare kunde en döv person beställa tolk från den landstingsdrivna tolkcentralen till sin arbetsplats bara det inte blev mer än 20 timmar i månaden. Enligt Arbetsmarknadsstyrelsens (AMS) allmänna råd från 2001 räknades just de 20 timmarna som vardagstolkning.

Sjätte paragrafen i det allmänna rådet, AMSFS (2001:2), löd som följer: "Som framgår av HSL (1982:763) ansvarar landstinget för kostnader i samband med vardagstolkning, som – vad gäller vardagstolkning i arbetslivet – uppgår till 20 timmar i månaden".

En pikant detalj i ovanstående paragraf var att någon sådan tidsbegränsning inte fanns reglerad i Hälso- och sjukvårdslagen (HSL).

– Det var en felaktighet från vår sida, säger Arbetsförmedlingens Christina Magnusson.

Bakgrunden till det gamla allmänna rådet var att de 20 timmarna var en praxis som växte fram med utgångspunkt i Handikapputredningens förslag (som tillsattes 1989), och i propositionen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS, 1992/1993).

Oklart vem som ska betala

År 2008 gjorde Socialstyrelsen en utredning av begreppet vardagstolkning. Myndigheten konstaterade att fördelningen av betalningsansvaret var oklar. Landstingen hade egentligen ingen skyldighet att erbjuda 20 timmars arbetslivstolkning. Arbetsförmedlingen menade att landstingens ansvar gällde tills de 20 timmarna var förbrukade.

Tolkcentraler hänvisar nu sina tolkanvändare, som behöver tolk för att kunna sköta det "vanliga" jobbet (till exempel utföra en arbetsuppgift), och gå en fortbildning, att registrera sig hos Arbetsförmedlingen så att deras arbetsgivare kan söka stöd till tolkkostnader. De här stöden (*se faktaruta här intill*) är i sig inte nya utan har sin grund i en förordning från 2000, som är den som styr. Det som är ändrat är att 20 timmar inte längre finns reglerade, och att fördelningen av betalningsansvaret har blivit tydligare.

En del tolkcentraler lär dock fortfarande ha 20 timmars-regeln kvar enligt vad DT erfarit. Vi frågade därför landets 21 tolkcentraler om

vad som gällde hos dem. 19 svarade. Jönköping och Värmland uteblev. Resultatet: 16 av 19 tolkcentraler följer inte längre "20-timmarsregeln". I Blekinge, Jämtland och Kalmar är antalet yrkesverksamma tolkbrukare så litet att det därför inte är aktuellt för dem. Alla tre pratar fortfarande om 20 timmar. Hos dem är det sällan eller aldrig det blir över 20 timmar.

– Vi skickar i princip alltid tolk, säger Marie Schrewelius, vid tolkcentralen i Karlskrona.

I Gävleborg har en del tolkanvändare kommenterat förändringen och är missnöjda över att de ska behöva registrera sig hos AF för att arbetsgivaren ska kunna söka stöd till tolkkostnader. På tolkcentralen i Halland säger de att det är byråkratiskt och krångligt för både tolkbrukarna och deras arbetsgivare. Och på Gotland känner flera brukare att de är till besvär för sin arbetsgivare. På tolkcentralen i Stockholm talar man om att brukarna ska få maximal utdelning av vardagstolkningen genom att vara noggrann med vem som ska betala vad. Rigmor Hedenström, som är chef där, vill säga att någon övre gräns för vardagstolkning i arbetslivet inte längre finns, men:

– Det finns inte någon garanti att alltid få tolk då vi har hela årets tolkbehov att ta hänsyn till. Resurserna avgör, säger hon.

Det ska understrykas att arbetsplatsmöten, medarbetarsamtal och dylikt ses som vardagstolkning.

Christina Magnusson är glad över att regering har tillsatt en utredning om tolktjänst. Hon menar att Arbetsförmedlingen och landstingen inte kan bestämma varandras gränser. Och hon exemplifierar: om 50.000 kronor avsatta för tolkstöd vid fortbildning förbrukas, vad händer då?

– Blir arbetsgivare rädda för att anställa tolkanvändare? Alla anställda behöver ju mer eller mindre fortbildning, säger hon.

Medveten om problemen

Greger Bååth, som till vardags är generaldirektör för Specialpedagogiska skolmyndigheten, är tolkutredare. Han är medveten om den problematik de gällande reglerna kan innebära för tolkanvändaren.

– Jag kan förstå att döva som redan har en anställning finner det märkligt och överbyråkratiskt att behöva besöka en arbetsförmedling och skriva in sig där för att få tillgång till tolk för en fortbildningsinsats, säger Greger Bååth.

Enligt honom ska hans kommande förslag utgå från ett användarperspektiv, viket kan tyda på en kommande förändring i fråga om tolk i arbetslivet.

Även SDR:s ordförande, Ragnar Veer, är glad över att tolkutredningen tillsatts. Han menar bland annat att det är kränkande att döva arbetstagare ska behöva skriva under att de har en nedsatt arbetsförmåga så att deras arbetsgivare ska kunna söka tolkstöd.

NICLAS MARTINSSON

FAKTARUTA

Om du behöver tolk till din utbildning eller fortbildning kan du be din arbetsgivare kontakta den lokala arbetsförmedlingen, som i sin tur får hjälp av en av myndighetens dövkonsulenter. Din arbetsgivare kan få upp till 50.000 kronor om året. De betalas i regel ut i efterskott efter att arbetsgivaren skickat in betalda tolkfakturer.

Behöver du tolk för att kunna sköta det "vanliga" jobbet? Då kan din arbetsgivare söka "Personligt biträde" för upp till 60.000 kronor (eller 120.000, om du är egenföretagare och har stora "kommunikationssvårigheter") om året.

Observera att det inte bara är för tolkning utan också för till exempel assistans på arbetsplatsen.

En "bonus" i det här sammanhanget är att du och din arbetsgivare får välja fritt bland tolkföretag eller tolkar. Ni kan beställa direkt av dem. Enligt Christina Magnusson vid AF finns det gott om centrala medel avsatta för ovanstående, men hon understryker att det inte är någon rättighet att få tolk till fortbildning. Utbildningsinsatsen måste också vara arbetsmarknadspolitiskt motiverad och göra att tolkanvändarens ställning på arbetsmarknaden stärks.

Eva Ozolins plockade fram kakor och dukade. Hon vet aldrig på förhand hur många som kommer och tog fram ett tjugotal muggar och småtallrikar för säkerhets skull.

Diakon på livstid

Eva Ozolins blev Sveriges första döva diakon 1992. Sedan dess har hon gått genom både sorg och glädje. Den här novemberdagen, när DT kom på besök, skulle hon gratulera en nybliven 90-åring i samband med en andakt.

När DT kom till Pilträdet, ett servicehus i centrala Stockholm där nio äldre döva bor, stod Eva Ozolins i köket och öppnade kakförpackningar. Hon är mer än van vid att duka fram sötsaker. I slutet av 1980-talet gjorde hon nämligen praktik där. Anledningen till att hon började där, var att hon hade en personlig kris.

– Jag var trött på att göra samma sak hela tiden på mitt gamla jobb, Patentverket. Det var bara papper. Jag ville hellre arbeta med människor, sade Eva, som studerade i fem år för att bli diakon.

Ett lustigt sammanträffande Eva brukar tänka på är att hon föddes den 25 december – samma dag som Jesus sades komma till världen. Hon skulle egentligen ha fötts den 16:e. Hennes tro grundlades redan när hon var liten. Då brukade hennes mor sjunga "Gud som haver barnen kär".

När Eva Ozolins gick tillbaka till rummet med kakfatet hälsade hon på de äldre döva. En kvinna frågade var 90-åringen skulle sitta. "Någonstans där borta blir bra", sade hon och pekade på ett ovalt bord. Sedan tände hon ljus och höll en kort andakt om vaksamhet och väntan. Och så gratulerade hon Ingrid Kristoffersson, som nyss fyllde 90 år. Alla fikade efteråt.

Eva meddelade alla att nästa andakt i december skulle ha lite julstämning. Själv vet hon vad hon ska äta på juldagen med sin familj bestående av make, två barn och två barnbarn. Nämligen kalkon med fyllning av katrinplommon, salt och vitpeppar. Tumregeln är att om fågeln är ett kilo ska den vara i ugnen i en timme. Två kilon – två timmar, etc.

– Mina föräldrar åt alltid kalkon till jul. Jag för den traditionen vidare, sade Eva, som går i pension nästa år.

Hon tänker dock inte sluta helt och hållet utan fortsätta som diakon på ideell basis. Att vara diakon är ett livstidsuppdrag.

TEXT OCH FOTO: NICLAS MARTINSSON

Eva Ozolins höll en andakt för de äldre personerna på Pilträdet. Hon har märkt att antalet teckenspråkiga kyrkobesökare har blivit allt färre. "Jag vet inte riktigt varför. Kanske för att de yngre inte är lika intresserade", sade hon.

90-åringen Ingrid Kristoffersson fick en blomkruka av Eva Ozolins.

När Eva Ozolins började som diakon, fick hon vara klädd som just en diakon när hon rörde sig bland människor. Nu kan hon vara mer vardagligt klädd. Men hon bär alltid ett diakonhalsband i tjänsten.

En platta eller bärbar dator som bildtelefon?

En smaksak att välja bildtelefon idag

DT har testat de fyra bildtelefoner som finns ute på marknaden i samarbete med Teckentydaren (Stockholms Dövas Förenings medlemstidning). Testpanel var Tomas Lagergren, Filip Burman och Kattis Linné och testet gjordes på Hjälpmedelsinstitutet, HI.

Tre tillverkare finns på marknaden idag: Omnitor med sina två produkter Allan Ec och det nya flaggskeppet – den platta och bärbara Ecpad. Deras konkurrent heter MMX, utvecklat av företaget Nwise. Det är även den plattform som tjänsten Bildtelefoni.net har valt. Den tredje tillverkaren är T-Meeting som har en liknande platta som Ecpad: TM 9000.

Alla produkter testades mot varandra. Allan Ec och MMX fick stå för de traditionella bildtelefonerna – bärbara datorer, medan de två plattorna bildtelefonerna TM 9000 och Ecpad fick stå för den nya generationen av bildtelefoner.

Panelen testade bildtelefonernas användarvänlighet samt kollade text- och deras bildkvalitet. Dessutom bedömdes också deras format och utseende.

Ingen produkt fulländad

Matchen blev tuff och utgången ganska oväntad. Vinnaren blev TM 9000, även om alla är värdiga bildtelefoner på sina sätt.

Om man hade kunnat kлона ihop alla produkter till en enda, hade man fått den ultimata bildtelefonen. Det blev panelen ense om under testets gång.

– De borde para sig med varann, säger Filip Burman.

Produkternas typsnitt och layout kunde ha varit bättre menar han. De har inte hängt med i utveck-

lingen där. Kattis Linné tycker att formatet är intressant och Filip Burman håller med.

– De är på rätt spår där. Fördelen med en Ecpad är att man kan koppla den till en TV (detta gjordes dock inte under testet). Möjligheten att använda den som porttelefon är en fördel.

Panelen tycker ändå att dessa plattor har en bit kvar tills de är fulländade.

De bärbara datorerna är bättre för dem som jobbar, eftersom det finns internetmöjligheter och dylikt. Men hemma vill man inte ha en dator till, tror panelen.

– Då är en helhetslösning med en ren bildtelefon i form av en platta bäst.

Därför vann TM-9000 i det testet: Den vann i både text och videokvalitet mot konkurrenten Ecpad som får bakläxa av panelen på dessa båda punkter.

TEXT: TOMAS LAGERGREN

SAMMANSTÄLLNING: KATTIS LINNÉ OCH FILIP BURMAN

FOTNOT: Testerna gjordes i början av november. Produkterna utvecklas hela tiden och kan ha förändrats något från att testet gjordes till att tidningen når läsaren.

Bland de förändringar Hjälpmedelsinstitutet hört talas om är:

✓ Visiontech/Europea/T-Meeting vill göra så att det går att ringa texttelefonsamtal med **TM9000**.

✓ Omnitor visade på en konferens nyligen en variant av **eCpad** med endast några få menyalternativ. Den varianten av eCpad marknadsfördes under konferensen som en terminal att användas t.ex. av myndigheter i sina receptioner för att döva personer ska kunna ringa Bildtelefoni.net. Det visar också att Omnitor har möjlighet att förändra användargränssnittet i eCpad.

✓ **MMX 5** kommer istället för MMX 4.

Videokvalitet

Texthantering

Användarvänlighet

Format

Utseende

Totalbetyg

SAMMANFATTNING

TM-9000 är den enda bildtelefonen i testet som inte har texttelefon vilket är ett stort minus.

Det innebär att om man har en TM-9000 och även vill ha texttelefon så måste man ha ett telefonabonnemang samt en texttelefon, vilket gör att det tar större

Panelen testar en av de fyra bildtelefonerna.

DT TESTAR BILDTELEFONER

MMX (Version 4)	Allan eC	eCpad	TM-9000
MMX – betyg 3 Kornig bild som flimrar lite. Lyckas fånga rörelser bra.	Allan eC– betyg 5 Bästa bilden av de testade bildtelefonerna. Kameran fångar även snabba rörelser och kvalitén är hög nästan hela tiden.	eCpad – betyg 3- Färgerna och ljuset är undermåligt och det blir störande "rutor" vid snabba rörelser. Hade en märkbart sämre kvalitet än de övriga bildtelefonerna.	TM-9000 – betyg 3+ Bra bild, dock känns bilden lite vass och kornig. Ibland kan bilden bli lite hackig.
MMX – betyg 3 Bra med tydlig turordning i text genom att det är olika färger på egen och mottagarens text. Dock var placeringen av textrutan inte omttyckt.	Allan eC – betyg 3 Tråkig texthantering.	eCpad – betyg 3- Testpanelen gillade särskilt funktionen att det dyker upp pratbubbla när någon skriver en text. Ett stort minus till att det är två skilda textrutor (en med egen text och en med mottagarens text) där man inte har överblick på textkonversationens turordning.	TM-9000 – betyg 4 Bästa texthanteringen i testet. Tydlig text och tydlig överblick på turordningen.
MMX – betyg 2+ Krånglig och inte anpassad till folk med liten datorvana. Stort minus att det inte går att få helskärm på mottagarbilden.	Allan eC – betyg 3 Inte anpassad till folk med liten datorvana. Är man van vid Windows så är det enkelt att använda programvaran.	eCpad – betyg 3 Anpassat för barn och äldre. Man navigerar genom att trycka på knappar med symboler på pekskärmen. Ändå tyckte flera i testpanelen att det var krångligt att förstå knapparna.	TM-9000– betyg 4 Tydligt och enkelt att navigera genom knappar på pekskärmen. Stort plus att man kan ändra på bildens inställningar enkelt under själva samtalet.
MMX – betyg 2 Stort minus att det krävs en dator som tar plats till denna bildtelefon.	Allan eC – betyg 2 Stort minus att det krävs en dator som tar plats till denna bildtelefon.	eCpad – betyg 5 Liten och smidig. Lätt att flytta och tar inte stor plats. Stort plus att man kan koppla eCpad till TV för att få större bild.	TM-9000 – betyg 4 Plus för det lilla formatet. Dock lite tung och inte lika lätt att flytta som eCpad.
MMX – betyg 3- Ganska tråkig layout som även känns lite krånglig.	Allan eC– betyg 3+ Tråkig men stilren layout.	eCpad – betyg 3+ Känns snygg och fräsch. Dock var meningarna delade i testpanelen om programmets layout, vissa gillade den medan andra inte.	TM-9000 – betyg 3+ Enkel och stilren layout som kunde ha utvecklats bättre.
MMX – betyg: 3-	Allan eC – betyg: 3+	eCpad – betyg: 3+	TM-9000 – betyg: 4

SAMMANFATTNING SAMMANFATTNING SAMMANFATTNING SAMMANFATTNING SAMMANFATTNING

plats med både bildtelefon och texttelefon.

I totalbetyget ovan så har vi inte tagit detta med i beräkningen och är texttelefon inte viktigt så var testpanelen var överens: TM-9000 är vinnaren i det här testet.

För barn och äldre som inte har stor datorvana rekommenderar testpanelen eCpad på grund av bildtelefonens enkla och tydliga adressbok. Där kan man lägga in ett foto bredvid varje kon-

takt och via ett enkelt tryck på skärmen så ringer man upp personen.

TM-9000 har visserligen fotofunktion men fotobilden kommer upp efter man har tryckt på en kontakt, på själva kontaktlistan finns det inga bilder. Att eCpad har texttelefon gör att den är ett attraktivare val för äldre döva än TM-9000.

En sak vi tyckte om med eCpad och TM-9000 var möjligheten att kunna ta emot samtal under

ett pågående samtal. Då pausade man det pågående samtalet och växlade till det nya samtalet och det var lätt att hoppa mellan två samtal genom en knapptryckning.

MMX telefonen vi testade var i version 4. Nu finns version 5 ute och den ska ha ett modernare och finare utseende. Så vi vill betona att vårt betyg på MMX gäller version 4 och inte version 5.

NU TÄNDAS TUSEN JULELJUS...

Det är december och julhelgen närmar sig. Det är mysigt med julmat och nära och kära samlas kring tända ljus och brasor. Men det finns en avigsida. Har du inte full koll kan det sluta illa. DT har råden till dig, som är osäker på vad man bör göra i hemmet för att skydda sig från att en brand bryter ut.

Undvik brännbara dekorationer i ljusstakarna, manar Brandskyddsföreningen.

FOTO: TOMAS LAGERGREN

Brandvarnare dyr historia för döva som bor stort

– Jag brukar säga till dem som kommer till mig för att få brandvarnare: Byt batteri och kolla om brandvarnaren funkar på första advent, berättar Bjarne Sundström, ingenjör på Audiologen i Örebro. Tar du hand om din brandvarnare tar den hand om dig. Men det kan bli en dyr historia för dig som bor större än 60 kvadrat.

De två aktörer på marknaden som levererar brandvarnare för döva och hörselskadade är GN Resound och Bellman & Symfon AB. De erbjuder ett varseblivningssystem som t.ex. meddelar att det ringer på dörren eller om telefonen ringer, genom blinkers eller en vibrator i fickan. Eller i ett armband, som GN Resound erbjuder i sin serie Lynx. I systemen finns också brandvarnare som är försedda med radiosändare som skickar signaler vid brand till alla vibratörer, den i sängen, eller till den i fickan. Eller blinker sen.

Bjarne Sundström rekommenderar Bellmans portabla flashmottagare för att den också är batteridrivna. Det innebär att om det skulle brinna och det blir strömlöst, skulle den ändå larma. Vilken typ av varseblivningssystem du får i ditt landsting är beroende på var du bor i Sverige, men Bellman är den som dominerar marknaden i det dövtäta Mellansverige.

Bara en gratis brandvarnare per hushåll

I dövtäta Örebro erbjuder landstinget Bellmans varseblivningssystem med vibratörer till varje döv i familjen. Är det tre döva i familjen får de tre vibratörer. Men bara en brandvarnare. Landstingets budget tillåter inte mer. Behöver man en till får man betala själv. Prisskillnaden är stor mellan en vanlig för hörande och en brandvarnare för döva. I butik kan man få två stycken vanliga varnare för under 400 kronor. På Hörselskadades riksförbunds webbutik hrfteknik.se kan man se ett exempel: Bara brandvarnaren i serien Bellman Visit kostar 1 100 kr. Per styck. Och

Myndigheten för samhällsskydd råder de som bor större än 60 kvm att ha en brandvarnare i varje våningsplan och var 60:e kvadratmeter. Och det är det absoluta minimikravet enligt lagtexten. Det innebär att om du har en villa på 200 kvm fördelat på två plan bör du ha ett minimum om fyra brandvarnare, två på varje våning. Det innebär att du får räkna med att betala 3300 kronor utöver den gratis brandvarnare. Mot 800 kronor för fyra "vanliga" brandvarnare.

Nischad marknad – dyrare priser

DT ringde upp Fredrik Ahlström, vice koncernchef hos den ena aktören på marknaden, Bellman & Symfon AB. Företaget har avtal med samtliga landsting i Sverige och de finns också i 40 länder.

Varför tar ni så höga priser?

– Marknaden för hörande är mångdubbelt större och det gör så att produktionskostnaderna blir mycket lägre eftersom man producerar i större volymer. Dessutom tillkommer det en speciell radiolösning med mjukvara för att få ett komplett system. Det står för en betydande kostnad i produktionen. Kretskortet är gjort av kisel*. Den andra största kostnaden är utveckling av produkten.

– Det är en nischad marknad vilket gör att prisbilden blir hög, men det blir svårt att få ned priset, säger Fredrik Ahlström, som dock är medveten om att prisbilden inte är helt optimal för döva. Men så ser verkligheten ut idag.

De vanligaste julbrandorsakerna 2001–2009:

Levande ljus 72 %

Fyrverkeri 15 %

Spis 4 %

El 2 %

Övrigt 7 %

Statistiken kommer från brandskyddsföreningen.

Statistiken gäller perioden 1 december till trettondagen.

Bellmans portabla flashmottagare är även batteridrivna.

**Kisel – det näst vanligaste grundämnet i jordskorpan efter syre och om man mäter med vikt tar kisel upp 25,7 % av grundämnena i jordskorpan. Kisel för kretstillverkning utvinns genom att råmaterialet omvandlas till gasform, vilket är en både dyr och energikrävande process. Källa: Wikipedia och IDG.se*

TOMAS LAGERGREN

Hans Andersson, brandingenjör:

En brandvarnare i varje rum bästa skyddet

Att försöka ha bara en brandvarnare när du bor i en villa på 200 kvm duger inte, menar Hans Andersson, före detta brandman och numera brandingenjör. Han sågar Myndigheten för samhällsskydds råd om en brandvarnare i varje våningsplan och per en yta på 60 kvm. Han menar att man ska ha brandvarnare i varje rum förutom i kök och badrum.

Då har man ett fullgott skydd i hemmet, menar han. Och mycket kan man göra själv genom att ha brandsläckarutrustning hemma. Brandvarnare i köket ska man strunta i. Annars sätts många onödiga larm på grund av matos eller annan värmeutveckling och man blir avtrubbad.

– Det är bättre att investera i en så kallad spisvakt som känner av värmeutvecklingen på spisen och varnar vid överhettning, eller till och med kan stänga av spisen, säger Hans Andersson.

Rekommenderar du någon särskild spisvakt?

– Jag rekommenderar finska Safera. Den stänger inte bara av strömmen, den varnar också och släcker dessutom en uppkommen brand på spisen, då släckningsutrustningen finns integrerad i köksfläkten.

Man bör också skaffa sig en brandfilt och en handbrandsläckare.

Vilken typ av brandvarnare är bäst, en optisk eller en jonisk?

– Det spelar ingen roll. De är i princip likvärdiga.

Hans Andersson.

Ödesdigra misstag

Levande ljus är en vanlig brandsorsak. Det brinner ofta i svenska hem under jul och nyår.

– Det är enkla misstag som ofta får ödesdigra följder. Man glömmer bort att man har tänt ljus och släcker dom inte efter sig när man lämnar rummet eller bostaden. Det man kan göra är att försöka komma ihåg att släcka ljusen efter sig samt att skaffa ljusstakar av obrännbart material, undvika brännbar mossor och andra brännbara dekorationer i ljusstaken, samt att köpa självslocknande ljus. Samt självklart kontrollera att brandvarnaren fungerar som den ska genom att trycka in testknappen, säger Hans.

Om t ex en brand i en brasa utbryter, ska man försöka släcka med vatten eller kväva med en filt?

– Om man upptäcker en brand och bedömer att man kan släcka den så ska man göra det. Det betyder att du måste ha tillgång till någon form av släckutrustning. Enligt lagen om skydd mot olyckor ska varje "ägare eller nyttjanderättshavare ha tillgång till utrustning för släckning av brand". Har man ingen brandsläckare kan man ta en matta eller filt för att dämpa eller kväva elden, och därefter försöka släcka med en hink vatten. Men här gäller det att man inte utsätter sig själv för fara.

– Är du osäker på om du kan släcka branden själv ska du stänga så många dörrar som möjligt mellan dig och branden, och gå ut och stäng framförallt lägenhetsdörren till trapphuset och ringa 112.

TOMAS LAGERGREN

Tjugo år sedan första bildtelefonen

I årets sista DT arkiv hittar vi en artikel om bildtelefoner från 1990. På föregående uppslag testar vi dagens bildtelefoner. För tjugo år sedan kostade en bildtelefon 250 000(!) kr.

1990 placerades två bildtelefoner ut – den ena på tolkcentralen i Örebro och den andra på Dövas hus i Stockholm. Studiekonsulenten vid Stockholms dövas förening, Inga-Britt Andersson berättade för DT att intresset var stort och många nyfikna kom och tittade på den. Bildtelefonen hade kapacitet nog att ta emot 10 bilder i sekunden, vilket var avsevärt sämre än den dåvarande analoga tv-tekniken: 25 bilder i sekunden. Så man fick teckna sakta. Trots det var tongångarna positiva.

– Jag tycker det är levande. Man ser om personen är glad eller ledsen och det blir en naturlig kommunikation, säger Inga-Britt.

Elisabeth Lundqvist testade bildtelefonen i artikeln:

– När jag använder texttelefonen känns det som en del känslouttryck försvinner när jag skriver. Det blir mer direktkontakt när man sitter framför den person man tecknar med och ser ansiktsuttrycken.

Liten skärm

Idag går utvecklingen mot mer designade lösningar på bildtelefoniområdet. Då var tekniken ny och man fick tåla sig med en liten skärm och fördröjningar i bilden.

Trots det såg de potentialen i bildtelefonen. Steve Danielsson, chef på Telia (som ställde ut bildtelefonerna) visste inte hur utvecklingen skulle se ut. Men han tyckte att döva själva skulle vara med och påverka dess behov och placering. Idag är bildtelefonen klassad som ett tekniskt hjälpmedel sen ett tag tillbaka. Men tjugo år efteråt är den inte helt självklar. Folk får fortfarande vänta på sin bildtelefon – pengarna styr fortfarande även om varje bildtelefon är betydligt billigare än de 250.000 kronorna den var värd då.

TOMAS LAGERGREN

Artikel i SDR-kontakt om den första bildtelefonen i landet.

Teckenspråksfilm

Boktips

Agnes Cecilia

Tusen och en natt

Flugornas herre

Onkel Toms stuga

Tågbooken, Piss & glass & polisong

Den förfärlige Takstajnar, När fan flådde smeden, Häxdopet

Bortom Sörgården

Malvin

Farfar brukade ha en blå kofta

Matchen

Jag ska sparka dom på smalbenen

Nadja harmynt

Pappa kommer hem och är full

Så ska man ta dom

Jag måste vara hemma klockan fyra

Sagor på teckenspråk

Adjö herr Muffin

Alla får åka med

Barna Hedenhös

Bockarna Bruse

Lillasyster Kanin och alla hennes vänner

Hanna fotograferar

Hanna har tråkigt

Hannas mest pinsamma

Hanna på cirkus

Känner du Pippi Långstrump?

Jag vill också ha ett syskon

Kajsa Kavats hjälper mormor

Nämen Benny

Jamen Benny

Ellen på stranden

Hans och Greta

Lilla spöket Laban

Bu och Bä i skogen

er – nu som dvd!

Sagor på teckenspråk

Listigt, Alfons Åberg

Var är bus-Alfons?

År du feg, Alfons?

Rödluvan

Nisse hos frisören

Malla handlar

Pojken och hunden

Prinsessan på ärten

Räven och pepparkakspojken

Sagan om pannkakan

Totte badar

Totte går till doktorn

Totte klär ut sig

Tove Va-Va

Vanten – en Ukrainsk folksaga

Max kaka, Max boll

Vilda bebin får en hund

Visst kan Lotta cykla

Emil, det halva fåret

Boksamtal

Asyl

På dina bara knän

Älskade Poona

Övrigt

Sportens värld

Världens djur

Från malm till järnrost

Beställ direkt från Butiken på www.spsm.se eller order@spsm.se • Tel 020-23 23 00 • Fax 090-13 75 50

Specialpedagogiska
skolmyndigheten

Intresserade åhörare i Västerkyrkan i Lund.

Författaren Agneta Pleijel.

Agneta Pleijel föreläste om boken om sin döve släkting, Albert Berg

Musikens och tystnadens språk

Onsdagen den 10 november hade döva från Skåne bjudits in till Västerkyrkan i Lund för att "lyssna" på författaren Agneta Pleijel. Hon berättade om sin nya bok och om sin döve släkting, Albert Berg. Vi fick tillfälle att diskutera boken tillsammans med henne under en "workshop" efteråt.

Agneta Pleijel är romanförfattare och har skrivit boken "Syster och bror". Hennes morfars far var den kände döve marinmålaren Albert Berg. Han är brodern i boken.

Agneta sökte historiska fakta, använde inlevelse och romanens formspråk. Carl Oskar Malms två skrivhäften "Reseberättelse och dagböcker 1840 – 1843" har också varit till hjälp för att beskriva händelser på Manilla under tiden som Albert var elev där.

Ett genomgående tema i boken är språket – musikens och tystnadens. Många i Alberts släkt var från musikens värld. Hans far Isaac var hovsångare. Så det kom som en chock när Isaac och han fru Lina fick en döv son.

Albert Berg levde mellan 1832 och 1916. Vid nio års ålder började han på Manilla.

Agneta Pleijel läste upp ett par blad ur boken och ville höra med döva om det kunde vara så Albert upptäckte språket och om det var igenkännande. Här intill kan ni läsa delar av det Agneta läste upp.

Jag tycker det var en härlig beskrivning av att upptäcka ett språk. Men jag är osäker på om Albert Berg först vid 14-års ålder fick denna plötsliga uppenbarelse. En roman är ändå en roman och Agneta hade sin frihet att utifrån sina tankar och sin inlevelse skapa en bild.

Albert Bergs liv som konstnär, som bror till Helena och hans internationella kontakter inom dövvärlden beskrivs väldigt fint i boken. Det var ett nöje att lyssna på Agneta Pleijel och även att läsa romanen. Språket var levande!

TORD LIND

"När Albert var fjorton inträffade ett mirakel. Man befann sig på skogsvandring, ledd av herr Holtz. Läraren gick främst i läderstövlar och skrynlig bomullshatt och höll upp en pinne med röd trasa för att de skulle se honom."

"De kom ut i en glänta. Där växte ett träd, en hög ek. Han lät flicorna gå vidare och blev ensam stående och såg upp mot kronan. Något svårbeskrivbart hände. Eken omslöt av sitt tecken. Eller om det var så att eken inträdde i det! Albert föll på knä. Sedan rullade han runt på rygg och blickade upp i himlen. Moln flöt förbi i det blå. Eklöven rörde sig sakta och tecknen följde med. Men alltsammans kunde också återges genom skrift.

Det blev stilla i honom.

Verkligheten gick arm i arm med tecknen. Ett fanns inne i det andra, och till dessa två fogades ett tredje, skriften. Vitt ljus föll genom stånd av gräsvippor. En vit fjäril fladdrade över en blåklocka. Det kunde återkallas och förmedlas, precis som blåklockan och flykten.

Han fick en omvälvande insikt.

Han hade vetat det och ändå inte. I en blixtnlik uppenbarelse insåg han att allt hängde samman och kunde återges. Fortid och nutid.

Avstånd och närhet. Färger. Sinnestillstånd och samband. Allt var beroende av allt annat. Allting hängde ihop. Och kunde beskrivas.

När han kravlat sig upp ur gräset syntes ingen längre till; flickorna var försvunna och den röda trasan på herr Holtz kvist också. Det lukade mossor och harsyra. Hans pulsar dunkade. Han gick ensam i skogen och var ändå inte ensam. Han lade kinden mot en skrovlig trädstam. Skogen var full av tecken, synligheter och samband. Och detta var språk."

"Och språket var broar, farleder och möjligheter. Språket var gemenskap och delaktighet.

De hörande bytte ljud mellan sig, vilket efter vad herr Holtz påstod var ett slags vågor i luften som vidrörde örats inre. Det spelar ingen roll, det var samma sak: språk. Var dag kom nya tankar tumlande."

"Engelska, tyska och svenska var, liksom de dövas språk, smärre språk inne i ett större. Detta större språk kallade han i tanken för Storspråket. Och vad fanns bortom Storspråket?"

"Varför han skapats till döv visste han inte. Han skulle dock, på det ena sättet eller det andra, i framtiden kunna byta tankar med alla människor, såväl hörande som döva. Han fylldes av tacksamhet över att vara elev på Manilla. Hans möjligheter var gränslösa."

Ny bok utgiven – Dövidrottens historia 200 år

Ett omfattande dokument över dövidrotten

Urban och Johanna Mesch har kommit ut med en bok som har titeln "Dövidrottens historia 200 år". Ett omfattande arbete har gjorts för att sammanställa dövidrottens långa historia. Dövidrotten i hela Norden föddes på Manilla. Det innebär att Manilla på Djurgården är inte bara Sveriges "dövvagga", utan också hela Skandinavien. Därför var det på tiden att boken kom ut.

Boken, som är på 405 sidor, är fullmatad med fakta kring dövidrottens födelse och uppväxt. Både Pär Aron Borg, som grundade Manillaskolan och hans son Ossian var intresserade av simning och de döva och blinda barnen fick lära sig simma från 1829. År 1838 byggdes en simanläggning av klass ute på Manillaholmen vilket underlättade för Ossian att lära ut simkonsten till barnen. Så den första dövidrotten kan sägas vara simning och simhopp, något man idag har lite svårt att förstå, då lagsporter som basket, fotboll och innebandy dominerat på skolan på senare år. Men det var alltså individuella sporter som gällde från början. Det tävlades inte så mycket i början, man var med på populära uppvisningar och en del döva promoverades till simmagistrar. Anmärkningsvärt är att den första döva kvinnliga simmagistern, torpar-dottern Greta Stina Bohm från Norrsunda i Uppland som promoverades 1848, också var den första kvinnan någonsin i Sverige att bli simmagister.

Ossian Borg var en förkämpe för kvinnoidrotten. Han tyckte att tjejer också kunde idrotta, vilket inte var vanligt på den tiden. Så döva tjejer började idrotta ganska tidigt om man jämför med hörande tjejer.

Det jag saknar i boken är litet mer berättande. Samtidigt kan jag förstå att författarna inte har myc-

ket att gå på i alla delar av historien – döva skrev inte sin historia förr i tiden. Det är nog därför det blir lite väl faktamässigt i stora delar av boken eftersom en massa årtal radas upp efter varandra.

Däremot är boken en bra gjord historisk tillbakablick och värdefull som faktakälla eftersom det finns många källhänvisningar och bilagor. Men den som väntar sig en bladvändare till bok som erbjuder mer refererande berättelser får nog ge sig till tåls till någon skriver mer ingående om någon epok i historien. För att sammanfatta 200 år i en enda bok är nästan omöjligt.

Ett exempel är att författarna i förbifarten nämner vilka dagar och sidor media bevakade Dövstums-spelen 1939 istället för att referera från något eller några av dessa tillfällen. Det hade boken vunnit på, istället för att enbart lista när och i vilka tidningar man kunde läsa nyheter om spelen. Den informationen enbart är för mig som läsare inte intressant.

Långa delar av boken ägnas åt att återberätta hur Svenska Dövidrottsförbundet (SDI) under 82 år kämpat för att bli en fullvärdig medlem i Riksidrottsförbundet (RF). Där har författarna valt rätt, för det är en viktig orsak till SDIs uppsving de sista åren. Sedan SDI gick med i RF 1995 har medlemsantalet rusat i höjden. Idag är SDI tio gånger större än SDR – med hela 50 000 medlemmar, tack vare en kreativ medlemsrekrytering. Boken är efterlängtat av folk som frågat efter ett samlat dokument om dövidrotten, men den som vill ta del av refererande information från t ex. Sveriges första världsspel 1939 får fortsätta vänta – eller leta efter källhänvisningarna i boken och springa i arkiven själv.

TOMAS LAGERGREN

Johanna och Urban Mesch.

Betyg nytt inslag under filmfestivalen

■ I slutet av november arrangerades den elfte dövfilmfestivalen. Nytt för i år var att besökarna kunde ge betyg på de filmer som de såg. En av de rullar som gick hem hos publiken var "Det uråldriga bergets hemlighet". Enligt en av arrangörerna, Ylva Björklund, är det duktiga barnskådespelare i den. Hon säger vidare att filmen också är proffsig och snyggt gjord, och är både spännande och rolig. Förra året när dövfilmfestivalen fyllde tio år ordnades skolbio för första gången. Och nu även i år där elever från Alviksskolan och Manillaskolan kom och satte sig i de röda biofåtöljerna.

Stadsbiblioteket i Örebro fick kritik för dåligt utbud

■ Louise Enstedt, som studerar på Tullängsskolan i Örebro, var med i ett TV-inslag där hon var en av dem som kritiserade det dåliga utbudet av teckenspråkslitteratur på Örebros stadsbibliotek. "Vi behöver fler böcker och det är samma sak för små barn. Det är vårt första språk", sade hon till SVT Tvärsnytt. Trots att Örebro i våras utropade sig till teckenspråkets huvudstad i Europa, är det gles med teckenspråkig litteratur på hyllorna. Anledningarna är enligt Mona Clomé från biblioteket dyr produktion och litet utbud. Nu ska det dock bli bättre eftersom en ny nationell databas där alla teckenspråksböcker läggs in håller på att byggas upp. Landets bibliotek kan sedan ladda ner dem. "Jag tror att det kommer att ta tid, men idén är suveränt bra", sade Mona Clomé.

TIPSELVAN 2010

1. Vem var det som grundade Dövas Kvinnoförening i Stockholm?

- 1 Gunnel Roth
X Maria Forsell
2 Rita Ingvarsson

2. Vad var det bönderna plockade från träden i "världens bästa aprilskämt"?

- 1 Potatis
X Sparris
2 Spaghetti

3. Olga Svensson Richter, ordförande för CODA-föreningen, är en av dem som fått Kruthmedaljen. Vilket år?

- 1 2005
X 2006
2 2008

4. I vilken ort bor SDRs nordligaste bosatta medlem?

- 1 Haparanda
X Niemisel
2 Burträsk

5. Vad studerade Adam Kosa till innan han blev den första döva Europaparlamentarikern?

- 1 Tandläkare
X Lärare
2 Jurist

6. Vilket år var det öppnade brevet poststämplat, som hittades i SDRs arkiv i Leksand?

- 1 1934
X 1927
2 1962

7. Sverige och Stockholm var värd för årets Nordiska dövskulturfestival. Var ska den hållas nästa år?

- 1 Finland
X Island
2 Norge

8. I september fyllde Gunhild Rylander 100 år. Var är hon född?

- 1 Östhammar
X Tomelilla
2 Falköping

9. Vilket år blev dövrörelsens nestor, Lars Kruth, hedersdoktor vid Stockholms universitet?

- 1 1965
X 1980
2 1970

10. I juli tog ICED officiellt avstånd från Milanokongressens beslut att förbjuda teckenspråket i dövundervisningen. Var skedde det?

- 1 Vancouver
X Durban
2 Paris

11. Södertörns folkhögskola har flyttat till Gamla stan i Stockholm. Var låg den tidigare?

- 1 Norrtälje
X Haninge
2 Solna

	1	X	2
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			

Lösningarna till Tipselvan 2010 ska sändas till Dövas Tidning, SDR, Förmansvägen 2, 117 43 Stockholm **senast den 17 januari 2011.**

Märk kuvertet "Tipselvan".

De tre först öppnade rätta lösningarna får presentkort till SDRs butik "Gåvan".

Namn

Adress

Postnr och ort

Julkryss

		DEN ÄR EN PO- PULÄR BLOMMA	✓	EN I NORR, EN I SÖDER	VAROR ÄTER TILL ÅKERI	↓	OVAN- LIG ELLER SÖT	AFFÄR I BÖR- JAN AV 70-TAL	SARGA- DE LUTE- TIUM	↓	VÄRM- LÄNDSK BRUKS- ORT	GRUV- GÅNG ORÄK- NELIGA	↓
→													
→				FINNE ELLER DOM I RÄTT	SITTS DET PÅ ISM I KINA								
→			UR, MEN LÄNGRE NIKOTIN- LÅST					KLÄR SIG INDIS- KOR I	OLAGA STRAFF ÄR BI- KINI EN				VÄD- RADE SOM EN HUND
→	1+1=2						RYTTAR- SITSEN FAKTU- RERA						
→												USA:S ALLRA STÖRS- TA STAT	
→		MITT I KULA UGNS- RAKA			LUFT-, GAS- ELLER FLYG-						SNED KANT ELLER PERIOD		
→											SALO I THE ARK KUNGS- FISKEN		
→					TITAN HÅLLER RENT I STADEN			BLEV SNUVAD SKRO- DERAT					
→				REN- GÖRA, AV- STÅNGA			KORT FÖR EN VECKO- DAG			ÄR MAN I SITT I TOPP- FORM			
→										TILLA- GA MAT UTOM- HUS	OMGER EN PO- SITIV BILD		KAN EN ADELS- MAN HA
→		REVY- GAY GÖR KO- MIKER					DÅ DET ÖSER NER						
→			LEDDER AV HIM- LER				BEAR- BET- NING SKRIK				POLLAK, FILM- REG- ISSÖR		ALIAS RÅ SOM TON I SKALA
→								DE HÅL- LER PÅ GNAGET TING					
→			BLEV JESU LÄR- JUNGAR										RUBB OCH STUBB, HELT UTAN UNDAN- TAG
→				GIBBON LÄR VA- RA TJUV- AKTIG				ETTA ÖÅ BLEV UPP- SALA					
→		TILL- VERKAR SAFT & SYLT	SÄNDER PRO- GRAM I ETERN				BOKORM PERIOD FÖR PU- GILIST				GER OSS NÄRING SVEN- TÖNVÄN		
→								TAL I VAR- DAGS- TAL		SYD- AFRIKA I KORT FORM	POP- MISS WAER- LAND		
→			BLAD SOM LÄSES I MORA		AVVI- KANDE BÅR BARR								
→	FLUOR												TRÄD SOM VÄXER SANKT
→								YTINNE- HÅLL, LAND- OMRÅDE					

Lösningarna till Julkrysset 2010 ska sändas till **Dövas Tidning, Förmansvägen 2, 117 43 Stockholm** **senast den 17 januari 2011**. Märk kuvertet "Julkrysset".

De tre först öppnade rätta lösningarna får presentkort till SDRs butik "Gåvan".

Namn

Adress

Postnummer och ort

nytt från förbund och förening

Har du något att tipsa om? Kontakta redaktionen@dovastidning.se.

Unikt EU-möte i Bryssel

Alla 27 nationella dövförbundsordförande i EU, deras kollegor, och representanter från EUD*, EFSLI* och WASLI* var inbjudna till en konferens i Bryssel i november. Konferensens tema var "Genomförande av teckenspråkets lagstiftning i Europa". Initiativtagaren var den döve Europaparlamentarikern,

Adam Kosa från Ungern.

RAPPORT

Även Viviane Reding från Luxemburg, vice ordförande i Europeiska kommissionen, deltog i konferensen. Hon höll ett anförande där hon talade sig varm för teckenspråket och lovade att stödja kampen för stärkandet av teckenspråkets ställning i Europa.

EUD:s ordförande, Berglind Stefansdottir, gav henne den av EUD nytvignade boken "Sign Language Legislation in Europe". Den innehåller omfattande information om hur teckenspråkets ställning, dess eventuella rättsliga reglering och ekonomiskt stöd till teckenspråksutbildning ser ut i EU-länderna och även på Island, i Norge och Schweiz. Boken är fantastisk, och viktig inte minst för att teckenspråket numera är inskrivet i lagen i flera EU-länder. Boken är också till nytta för de länder som vill arbeta för att teckenspråket ska legaliseras eller för förbättringar i lagen där teckenspråket redan är nämnt.

En annan punkt som togs upp under konferensen var tolkutbildning. Sverige är ett av de få länder som inte har någon tolkutbildning på universitetsnivå. Patricia Shores-Herman, som är professor vid Zürichs universitet, berättade om hur hon lyckades starta en akademisk tolkutbildning trots protester från dövförbundet och tolkutbildningsanordnarna. Så småningom förstod de som först var emot hur viktigt det var med kompetens och kvalitet. I våras blev den första kullen universitetstolkstudenter utexaminerad. Tolkutbildningen vid Zürichs universitet är nu väletablerad och kommer att fortsätta sin verksamhet.

Jag fick en pratstund med Adam Kosa. Då fick han information om SDR:s och Västansviks folkhögskolas asylprojekt, finansierat av EU:s flyktingfond och Allmänna arvsfonden, och i samarbete med Migrationsverket och Leksands kommun. Syftet med asylprojektet är att nyanlända döva och hörselskadade flyktingar ska få ett bättre mottagande, samt att de som fått uppehållstillstånd ska få en bättre introduktion i det svenska samhället. De får bland annat lära sig teckenspråk.

Projektet är tänkt att bli en förebild för övriga EU.

Adam Kosa lyssnade intresserat. Jag berättade också för honom om Örebro som teckenspråkets huvudstad i Europa. Han kände till detta. Jag har hört att staden planerar att arrangera en EU-konferens om arbetsmarknaden för döva. Därför sade jag till honom att det vore bra om han också kommer då, eftersom han sitter i parlamentsutskottet för sysselsättning och sociala frågor.

När konferensen skulle avslutas togs en deklaration fram: "Bryssel 2010-deklarationen om legalisering av teckenspråk i EU". Alla dövförbundsrepresentanter i EU skrev under den. Det var ett minnesvärt och högtidligt ögonblick. EUD ska ge varje dövförbund instruktioner om hur de kan kontakta sitt respektive lands Europaparlamentariker i syfte att påverka och få dem att visa stöd för legalisering av teckenspråket på EU-nivå. Adam Kosa kan nämligen inte driva frågan ensam utan måste också ha stöd från övriga parlamentariker.

Jag passade på att ge Adam Kosa en present från SDR och alla döva i Sverige: en dalahäst. Han tackade för den och sa att han skulle ha den i sitt arbetsrum. Jag hoppas att dalahästen ska påminna honom om att han borde besöka Sverige och ta del av asylprojektet i Leksand tillsammans med migrationsminister Tomas Billström, och vara med på arbetsmarknadskonferensen i Örebro.

EUD fyllde 25 år och hade jubileumsfest efter konferensen. En film visades om organisationens historia. Jag blev förvånad när jag såg på filmen att varje landsrepresentant hade med sig egna tolkar. I dag är det annorlunda. Vi använder nu internationella tecken. Utvecklingen sedan dess är fantastisk.

RAGNAR VEER
FÖRBUNDSORDFÖRANDE

SDRs förbundsordförande Ragnar Veer (tv.) och EU-parlamentarikern Adam Kosa.

Viviane Reding, Luxemburg.

* EUD – European Union of the Deaf

* EFSLI – European Forum of Sign Language Interpreters

* WASLI – World Association of Sign Language Interpreters

Har du något att tipsa om? Kontakta redaktionen@dovastidning.se.

Uppvaktning hos migrationsministern

■ – Snart kommer antingen jag eller EU-kommissionär Cecilia Malmström att besöka Västanvik och asylprojektet. Det löftet gav migrationsminister Tobias Billström i november, när han träffade en delegation från SDR och Västanviks folkhögskola på Rosenbad.

Delegationen rapporterade om utvecklingen av projektet "Mottagande av döva asylsökande" och framhöll hur viktigt det är att verksamheten permanentas. Man vill skapa en modell för mottagande av döva asylsökande, som

ska kunna användas inom övriga EU.

Projektet finansieras av Europeiska flyktingfonden, Allmänna Arvsfonden och Leksands kommun. Hittills har man haft 21 deltagare från 11 olika länder. Deltagarna lär sig svenskt teckenspråk för att via svenska teckenspråkstolkar kunna lägga fram sina asylskäl.

Migrationsministern ställde sig mycket positiv till verksamheten och utlovade på stående fot att antingen han eller Cecilia Malmström skulle besöka Västanviks folkhögskola.

Fr.v. Liise-Lotte Burvall, Suzanne Albiñ, Björn Albiñ, Tobias Billström och Ragnar Veer.

ANNONSER

Stiftelsen Tysta Skolan

Anslår årligen medel dels till habiliterande och rehabiliterande verksamhet för personer som är döva eller har en hörselnedsättning samt för personal verksam inom området, dels till audiologisk forskning.

Habilitering och rehabilitering

Anslag kan utgå för

-utgifter i samband med utbildning, studieresor, kurser, läger, skolresor m.m.

-aktiviteter anordnade av föreningar, organisationer eller motsvarande.

viss teknisk utrustning

-projekt inom döv/hörselområdet inkl. studieresor

Audiologisk forskning

Anslag kan utgå inom de medicinska, pedagogiska, psykologiska, psykosociala och tekniska områdena till -forskningsprojekt inklusive teknisk utrustning

-stipendium för doktorand

-studieresor

Ansökan skall göras på särskild blankett (habilitering/rehabilitering 1 ex -audiologisk forskning 5 ex, inkl. bilagor), som kan hämtas från vår hemsida.

www.tystaskolan.se

Ansökan och ev. bilagor skall vara stiftelsen tillhanda **senast den sista februari 2010**.

Adress: Brahegatan 32, 114 37 Stockholm

Dövas Tidning även på webben 2011

■ Dövas Tidning-redaktionen presenterade i början av december sin framtidsvision för SDR:s styrelse. Enligt förslaget ska tidningen från och med nästa år vila på två ben: nämligen webben och papperstidningen. Tanken med webben är att den i första hand ska innehålla döv- och teckenspråksrelaterade nyheter från Sverige och omvärlden.

De styrkor som internet innebär, ska tas tillvara. Ett exempel är liverapportering från en större händelse, och ett annat exempel är att alla läsare kan göra sin röst hörd genom att skriva i kommentarfält. Webb-TV ska också erbjudas.

Tidningen ska också komma närmare sina läsare genom att finnas i sociala medier som Facebook och genom att blogga. Planen är vidare att sajten ska vara tvåspråkig – svenska och teckenspråk.

Två av papperstidningens främsta styrkor är överskådligheten och det paketerade innehållet. Eftersom tidningen på papper bara ges ut åtta gånger om året, är nackdelen att den är ett långsamt medium.

Därför föreslås DT i pappersversion fungera som ett magasin. Läsarna ska ges möjligheten att gå på djupet. I papperstidningen kommer porträtt, granskningar, tester och exklusiva nyheter (som "kan vänta på att publiceras") med mera att finnas.

Färska nyheter som snabbt blir gamla kommer därför inte att finnas eller göras större i papperstidningen. De ska däremot ges plats på webben. Styrelsen ställde sig positiv till redaktionens framtidsidéer. Nästa år fyller Dövas Tidning 120 år. Då passar det bra att tidningen också finns på nätet.

Förbundsnytt

■ Ola Lundström meddelade vid styrelsemötet i början av december att han beslutat att hoppa av uppdraget som ledamot i SDRs förbundsstyrelse. Ola valdes in vid kongressen 2005, och han lämnar uppdraget omedelbart.

God Jul & Gott Nytt År

Tolkcentralen

UPPSALA
018-611 67 34
Text tel 018-55 62 00
www.lul.se/tolkcentralen

Istället för att skicka julkort,
lämnar vi bidrag till SDR:s
internationella fond, som
stödjer biståndssamarbetet.

Västerviks Folkhögskola
www.vasterviksfhs.se

Svenska Bibelsällskapet,
Box 1235, 751 42 Uppsala
www.bibelbutiken.se

Tfn 018-18 63 30 • Fax 018-18 63 31
butik@bibeln.se

**Nordiska
folkhögskolan**
Nordiska Folkhögskolan i Kungälv
www.nordiska.fhsk.se

God Jul & Gott Nytt År önskar Tolkcentralen i Stockholms län

Tolkcentralen
STOCKHOLMS LÄNS LANDSTING

*"Handikapp & Habilitering byter namn
Från 1 januari 2011 heter vi Handikapp & Hälsa"*

www.sdr.gavan.se

*Välkommen till SDR:s butik!
Handla julklapparna hos oss -
så går pengarna till ett gott ändamål!*

Gåvan

Järnavägen 11 • Tel 0247-641 77
Åkerö centrum (brevd Posten), LEKSAND
Öppettider: Mån-fre 10.00-18.00

**Sveriges Dövas
Ungdomsförbund (SDU)**

Adress:
Förmansvägen 2, 6 tr
117 43 Stockholm

Fax:
08-442 14 97

Texttel. adm:
08-442 14 95

Hemsida:
www.s-d-u.se

E-post:
sdu@sdrf.se

**Förbundsordförande:
Henrik Sundqvist**

E-post:
henrik.sundqvist@sdrf.se

SMS/3G:
0735-307207

Glada ungdomar vid ungdomsklubbens möte i Göteborgs Dövas Förenings lokaler vid Järntorget.

Göteborgs ungdomsklubb drar igång igen!

KVÄLLEN DEN 26 NOVEMBER samlades ca 20 pigga ungdomar från Göteborg till Göteborgs Teckenspråkiga Ungdomsklubb (GTU) första årsmöte – efter många år som en vilande ungdomsklubb. Mötet ägde rum i Göteborgs Dövas Förenings lokaler vid Järntorget i Göteborg.

Henrik Sundqvist var mötets ordförande och han berättade mycket engagerat om hur en ungdomsklubb kan verka och fungera.

I drygt ett halvår har Mimmi Andersson arbetat för att återbilda GTU tillsammans med Nicholas Winberg. Mimmi Andersson valdes till GTU:s ordförande då hon fick ett stort förtroende från medlemmarna, tack vare sitt hårda arbete och engagemang med att dra igång verksamheten i Göteborg.

Efter valet av GTU:s styrelse avrundades kvällen med diverse aktiviteter, mingel och trevlig samvaro.

Nu önskar vi i SDU lycka till GTU och ser fram emot en spännande framtid tillsammans med Göteborgs ungdomar.

TEXT: NICHOLAS WINBERG. FOTO: DANIEL SANNERLAND

Mimmi Andersson valdes till GTU:s ordförande.

Är teckenspråkets framtid hotad?

- om minskat intresse för Teckenspråksstudier på universitetet

Ett seminarium för dig som är ung och döv.

Lördagen 15 januari 2011, kl. 13.00 till 17.00

Stockholms universitet, hus c, plan 3, rum C307

Seminariet är kostnadsfritt och vi bjuder på fika! Anmälan senast 7 januari till sdu@sdrf.se. Lokalen rymmer max 40 personer, först till kvarn!

Seminariet arrangeras av Sveriges Dövas Ungdomsförbund, Stockholms Dövas Ungdomsråd och Stockholms universitet i samverkan.

För mer information: kontakta Jenny Ek på jenny.ek@sdrf.se eller Mona Riis på mona@sdrf.se

Rapport om ungdomspolitik inom EU

Som ni kan läsa om i tidigare nummer har jag uppdrag hos Landsrådet Sveriges Ungdomsorganisationer, LSU som deras EU-ungdomsrepresentant. Jag deltog i en ny EU-ungdomskonferens under hösten i Belgien och det var lika spännande som förra gången.

Jenny Nilsson.

Vi hade som uppgift att ta fram rekommendationer utifrån de prioriteringar om hur EU ska minska ungdomsarbetslösheten som togs fram vid första konferensen i Spanien. Både ungdomsrepresentanter och representanter från departementen deltar och vi sitter i olika workshops där vi diskuterar fram gemensamma resultat.

Det är ett unikt tillfälle där både ungdomar och folk från departementen arbetar tillsammans. Vi ungdomar får verkligen vara delaktiga i besluten om hur EU ska arbeta för att minska ungdomsarbetslösheten.

Jag deltog i en workshop om hur och i vilka former man ska undvika diskriminering inom arbetsmarknaden och lyfte fram att EU ska ordna praktikplatser och rika särskilda åtgärder för personer med funktionsnedsättning så att de kommer in på arbetsmarknaden.

Konferensen har varit väldigt intressant och det var lärorikt att diskutera med de andra representanterna.

I mitt uppdrag ingår också att jag ska åka runt och träffa LSU:s ca 70 medlemsorganisationer och informera om EU och arbetet med ungdomspolitik.

Denna del av uppdraget är väldigt rolig – att diskutera EU och se hur deras kunskaper ökar och hur intresset växer. Det är otroligt viktigt att ungdomar ska förstå att över 60 % av besluten som tas på nationell nivå redan har beslutats på europeisk nivå. Så om vi vill påverka måste vi göra det på europeisk nivå också.

Jag har 6 månader kvar av mitt uppdrag hos LSU. Under våren kommer vi att åka till Ungern och formulera fram konkreta politiska förslag om hur EU ska kunna minska ungdomsarbetslösheten i olika områden. Det ska bli spännande!

Om ni är nyfikna och vill veta mer om EU så är ni väldigt välkomna att kontakta mig!

JENNY NILSSON, STYRELSELEDAMOT SDU

Studieresa till Bryssel

Isabella Hagnell och Jenny Nilsson på plats i Bryssel.

UNDER HÖSTEN åkte vi med på Landsrådet Sveriges Ungdomsorganisationer, LSU:s studieresa till Bryssel för att öka våra kunskaper om EU och se hur beslutsprocessen går till. Det är andra gången LSU ordnat en sådan resa till Bryssel och deltagarna kom från olika medlemsorganisationer inom LSU och från olika delar i Sverige.

Det var ett väldigt kul gäng som åkte ner till Bryssel efter att ha fått grundkunskaper i hur EU jobbar på hemmaplan i Stockholm i två dagar.

FÖRSTA DAGEN i Bryssel fick vi besöka europaparlamentet och träffa olika parlamentariker som Olle Ludvigsson, Cecilia Wikström och Göran Färm. De berättade om hur de arbetar och vi fick fråga ut dem om allt från EU till olika sakfrågor som våra organisationer tycker är viktiga. Detta var ett unikt tillfälle att få vara inne i

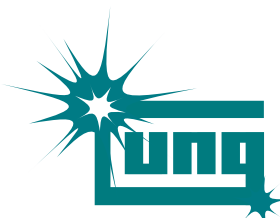
Europaparlamentet och träffa så pass många parlamentariker på samma dag.

Andra dagen fick vi besöka europeiska kommissionen och träffa tjänstemän som jobbar med diskrimineringsfrågor, mänskliga rättigheter och i sekretariatet för vår svenska EU-kommissionär Cecilia Malmström.

Den sista dagen fick vi besöka olika organisationer som arbetar med olika sakfrågor, t.ex. European Youth Forum, Ungdomens Nykterhetsförbunds brysselkansli och Sveriges ständiga representation i Bryssel.

VI HAR BLIVIT fullproppade med kunskaper som vi kommer att ha stor nytta av. Det var också väldigt intressant att vara på plats och verkligen se hur de arbetar. Så vi kan varmt rekommendera resan!

JENNY NILSSON & ISABELLA HAGNELL

Förbundsstämma 2011

■ **Inför förbundsstämman** 2011 har SDU och Dövsblind Ungdom, DBU, påbörjat planeringarna att genomföra vår förbundsstämma och DBU:s årsmöte under samma tak. Det innebär att vi genomför vår förbundsstämma parallellt med DBU:s årsmöte och kan ha gemensamma aktiviteter och temadiskussioner. SDU:s förbundsstämma och DBU:s årsmöte genomförs helgen den 6-8 maj 2011. Mer information kommer senare.

Läger 2011

■ **Lägergruppen** har börjat planera vilka läger ska genomföras under sommaren 2011. I Sverige genomförs preliminärt ridläger, barnläger och juniorläger. Utanför Sverige arrangeras EUDY juniorläger i Frankrike och WFDYS ungdomsläger i Sydafrika. Datum och platser är inte klara ännu. För mer information, kolla gärna på vår hemsida: www.s-d-u.se.

SDU:s personalutbildning kommer att ske under helgen den 13-15 maj 2011. Platsen är inte fastställd ännu.

Samordnare för språkresa

■ **SDU har** tidigare annonserat efter någon som vill jobba hos oss som samordnare för SDU:s språkresor. Vi har fått in ett antal ansökningar men i skrivande stund har vi inte tagit några beslut om vem som får jobbet. Så snart det är bestämt kommer en presentation av samordnaren att finnas bland annat på vår hemsida.

Almedalen

■ **Vill du** följa med SDU till Almedalen den 3 till 10 juli 2011? Vi kommer att välja bland tusen olika evenemang, samtala med hundratals arrangörer, försöka få uppmärksamhet från hundratals journalister samt umgås med över tusen besökare – allt för att lyfta våra frågor. Vårt deltagande i somras blev en succé, mycket tack vare ett genuint samarbete med andra hörselorganisationer och Riksteatern. Det ska vi upprepa! Vill du följa med eller veta mer?

Ta kontakt med Jenny Ek på jenny.ek@sdrf.se!

Akutellt från Örebro Dövas Ungdomsklubb

■ **ÖDU** har haft ett allmänt möte med extra årsmöte i oktober för omval av ny styrelse under perioden 2010-2011.

Styrelsemedlemmar för ÖDU:

Ordförande: Hannes Danielsson,

Vice ordförande: Isabel Engwall, ÖDU kontaktperson

Kassör: Laith Foad.

Ledamöter: Johanna Treffenberg, Marie Ekström, Malin Andersson, Madelenie Eriksson.

JONNY DUFVENBERG

SDR:s Testament- och Donationsstiftelse

Nu är det dags att ansöka om medel till nedanstående ändamål ur Sveriges Dövas Riksförbunds Testament- och Donationsstiftelse. Ansökan skall vara SDR tillhanda senast 1 februari 2011. Ansökningsblanketter finns att hämta i SDRs intranät.

A) Till forskning och utvecklingsprojekt

Ändamål som gynnar utveckling av dövas delaktighet i samhället och som bygger på samverkan, närhet och kunskapsförmedling mellan dövrörelsen, institutioner, organisationer och myndigheter som på olika sätt är berörda av arbetet kring dövfrågor.

B) Till SDRs anslutna föreningarnas verksamhet

Ändamål som gynnar utveckling av föreningsverksamhet och medlemsaktiviteter. Stiftelsen prioriterar först och främst barn- och ungdomsverksamhet, studieverksamhet och intressepolitisk verksamhet.

C) Daniella Josbergs minne

Ändamålet är utbildning utomlands för döv ungdom.

D) Till döva i Gästrikland och Hälsingland (Stiftelsen Hoforsortens Dövas Förening)

Ändamål utbildning som är till nytta för en döv person eller som kan komma andra döva till nytta, exempelvis föreningskunskap.

E) Till barn och ungdomar från Väster- norrlands län (Anna o Teodor Sjöströms Minnesfond)

Ändamålet är utbildning för barn och ungdom.

Ansökan skall innehålla:

- Beskrivning av ändamålet
- Noggrann kostnadskalkyl
- Om anslag söks på annat håll
- Uppgift om vem som är ansvarig för den verksamhet som ansökan avser.

Redovisning av erhållet anslag ska ske på det sätt mottagaren av beviljat anslag får besked om.

Frågor om SDRs Testaments och Donationsstiftelse besvaras av Stig Kjellberg, e-mail:

stigkjellberg@sdr.org

Ansökningarna sändes till:

Sveriges Dövas Riksförbund
Testaments- och Donationsstiftelse
Box 300
793 27 Leksand

Hej!

Snart är det jul. Längta, vänta, komma, försvinna. Precis som med öppnade julklappar. Kvar finns bara innehållet i julklappen. Är det värt att längta, vänta och sedan kommer jultomten med julklapparna? Barnen är ofta snabba på att upptäcka, att det var ingen "äkt" jultomte, utan det var min pappa, eller min morbror eller min farbror. Visst kunde det vara min farfar eller morfar. Men de kan inte klättra ned i skorstenen och komma ut sotiga och svarta.

God Jul! Host, host. Ursäkta! Finns det några host, host barn här?

Nej, det var ingen äkta och riktig tomte. Tomteskägget har fallit på snedden och är sotsvart. Barn lurar man aldrig. De känner på sig, om det är en riktig tomte eller inte.

Har ni mött en riktig, teckenspråkig, tomte någon gång? Nej, då menar jag inga "fusktomtar", även om de ser ut som riktiga skådespelare. I västgötabygden har vi en äkta, döv och framförallt tecken-

språkig tomte. Men han kommer inte med julklappar, om ni tror det. För han är så liten, därför skulle det bli väldigt tungt för honom att bära

en enda liten julklapp. Han har vanliga grå kläder och halvkorta byxor till knäna på sig. Det är många gårdar, som han måste besöka vid juletiden.

Vi brukar lägga ut lite julgröt åt tomten. Han älskar mandlar och därför får han extra mandlar av oss. Kanske någon säger nu, men äter inte gårdens katter upp julgröten? Ingen fara, för då kommer han som ett skott och nyper katten i örat. Han tecknar: AJABAJA, INTE TA MIN GRÖT.

Katten försvinner snart till lagården och gömmer sig skamset där. Tänk att gårdens katt förstår tomtens teckenspråk!

Tranparet har för länge sedan flugit iväg till varmare trakter. Någon tranunge i sällskap får de kanske vänta med till nästa år istället. Men först måste det bli snö till jul, om det ska bli en riktig jul här...

NORRY I VÄSTGÖTABYGDEN

Efterlysning av "Sommarlivet"

För någon år sedan sökte jag filmen "Sommarlivet". Det handlar om husvagnslivet. Det var en härlig film som man vill titta på igen. Var kan man köpa om det finns möjligt till DVD format? Jag har kontaktat några men verkade som filmen inte finns kvar.. Det skulle vara mycket synd om inte filmen finns kvar.. Det är viktigt med dövas filmkultur.

CHRISTINA KROL

Hallå! Vi måste titta lite på ICA!

Dövföreningar i Sverige har svårt att behålla medlemmar eller locka nya medlemmar nu för tiden. Dövföreningar betraktar medlemmar som vänner istället för medlemmar. Hur gör ICA för att behålla sina kunder och locka nya? Jo, ICA erbjuder många rabatter och en bonuscheck på 25 kronor som man brukar få när man har använt ICA kort. Det gör att folk vill komma tillbaka till ICA igen. Förresten, handlar kunder bara mat för 25 kronor då? Nej precis, det vinner ICA på.

Man måste vara lite klok ibland för att öka antalet medlemmar. Jag har varit mycket kritisk mot att det inte är stor prisskillnad på att vara medlem eller inte i en dövförening. Då tänker folk att det inte spelar någon roll om man är medlem eller inte eftersom priset var samma eller skillnaden liten. Det förlorar dövföreningen många medlemmar på, på lång sikt.

Man ska känna att det är VÄRT att vara medlem hos dövföreningarna. Som medlem tycker jag det är värt medlemskapet om man får bättre erbjudanden än icke-medlemmar, förmåner från dövföreningen eller på annat sätt. Utan det kommer jag känna att det inte lönar sig att vara medlem hos dövföreningen.

Ryktet är också en viktig del av dövföreningar i Sverige. Det är som när man frågar hur bra en restaurang är. Hörde man att maten var dålig vill man inte gå dit. Det är väl samma sak för dövföreningar. Därför det är viktigt att dövföreningarna i Sverige har ett gott rykte. Bevara det goda rykte er dövförening har och vårda era medlemmar!

JONNY DUFVENBERG, ÖREBRO

Globala Dövblindas hemliga resa

■ Vår resa mot okänt mål startade kl 8 den 12 nov i Göteborg.

Det bar av mot Partille förbi Jonsereds fabriker. Företaget grundades 1830 av skotten William Gibson som textilindustri och utökades senare med motorsågar och skogsmaskiner. Electrolux köpte Jonsereds fabriker 1979 som senare flyttades till Huskvarna.

Vi lämnar Jonsered och åker på smala vägar vidare mot Aspen och vårt första delmål, kaffestugan i Brobacka, för kaffe och smörgås. Det finns en saga om Jätten Finn som förälskade sig i en älva, rövade bort henne och stängde in henne i berget. Slottet Loholmen byggdes vid Gräfsnäs av Sten Eriksson Leijonhuvud. Hans änka ärvde Loholmen och drev

godset hårt och behandlade sitt folk illa. Enligt sägen vilar en förbannelse över slottet som säger att det ska brinna tre gånger med 100 års mellanrum. Slottet har brunnit 1634, 1734 och 1834.

Sedan närmar vi oss målet för vår hemliga resa, Halle- och Hunneberg. De är platåberg och har stått under vatten 600 miljoner år.

Vi kör upp till Älgmuseet och årets första Julmarknad. Där har marknadsknallar laddat upp med närproducerade bakverk, köttprodukter, sylt och karameller. Björn och tolv strövade runt på marknaden och träffade två jonglörer. Vi blev tillfrågade om att ställa upp och stå mellan jonglörerna när de kastar machete och sedan tända facklor mellan sig. Vi ställde modigt upp och folket applåderade.

Efter lunch åkte vi hemåt.

God jul önskar Globala Dövblinda

Hej glada pensionärer med närstående och vänner!

Vi vill tacka alla som har stött Sveriges Dövas Pensionärsförbund under året 2010!

SDP kommer att ha sin traditionella förbundsstämma nästa år, den 15-16 juni 2011 i det fagra Leksand. Kallelse till SDP:s förbundsstämma kommer att skickas ut till alla pensionärsföreningar/sektioner/klubbar före slutet av januari månad 2011.

Vår hemsida (www.sdpf.se) kommer att uppdateras under december månad.

En riktig GOD JUL och ett riktigt GOTT NYTT ÅR önskar

STYRELSEN FÖR SVERIGES DÖVAS PENSIONÄRSFÖRBUND

Döva Warszawaturister på Stockholmsbesök

■ Måndag den 4 oktober ankom en polsk turistgrupp med båten "M/V Baltivia" från Gdansk till Nynäshamn. Jolanta, Jaroslav och undertecknad mötte upp och hälsade välkommen till Sverige. Där fanns en tolk och en busschaufför, resten var döva.

Gruppen åkte först direkt till hotellet vid Fridhemsplan där polskfödda i Stockholm mötte upp. Dagen därpå blev det ett tvåtimmarsbesök på Manillaskolan där Anna Pop guidade på polskt teckenspråk. Sedan åkte vi till Wasamuseet där Jolanta guidade och där efter tog vi en tur till Kungliga Slottet och strövade omkring i Gamla Stan.

Vi besökte Drottningholms slott följande dag och åkte vidare genom centrala staden över broar och genom tunnlar till Ersta, med vacker utsikt över Stockholm. Sedan åkte vi

till Globen och fikade och handlade för att sedan ta oss till Dövas Hus. Stockholms Dövas Förening bjöd alla på middag och maten var väldigt god. Samtidigt kom många polskfödda i Stockholm och träffade sina gamla vänner. Lokalen var fullsatt.

Ordförande Witold Sitkiewicz tackade för middagen och lämnade en stor bok från Warszawa till Sven-Emil Karmgård som var representant från Stockholms Dövas Förening. Sista dagen vandrade alla fritt omkring i Gamla Stan och sedan åkte vi direkt till Nynäshamn och båten "M/F Scandinavia", där våra polska gäster gick ombord. De sa att de aldrig skulle glömma den trevliga Stockholmsvistelsen.

TEXT OCH FOTO: BENGT ÅKE BLOMQVIST

Festigt firande när Vätterbygdens Df fyllde 100

■ Vätterbygdens Dövas Förening firade sitt 100-årsjubileum lördagen den 13 november.

Frammot 16-17-tiden på lördagseftermiddagen strömmade representanter från olika lokala handikapp- och dövföreningar in för att uppfakta föreningen, liksom även Acko Ankenberg Johansson från kommunen samt SDRs ordförande Ragnar Veer. Det kom ca 70 personer till jubileumsmiddagen och avnjöt en tre-rättersmiddag. Föreningens ordförande uppvaktade alla som varit mångåriga medlemmar: Herold Karlsson medlem i 63 år, Acke Fransson medlem i 64 år och Vera Fransson medlem i 62 år. De fick presentkort och blommor. Acke Fransson var kassör under nästan 40 år i föreningen och Herold Karlsson var ordförande i 15 år, 1956-1971.

Ingvar Johansson fick present och blommor. Han har varit medlem i 50 år, var dessutom ordförande i 19 år och är fortfarande aktiv i sty-

relsen, numera som kassör. Han var också aktiv inom Idrottsklubben i många år och även i Jönköpings Läns Dövas Förbund samt SDRs styrelseledamot i flera år.

Marianne Johansson, medlem i 56 år och Gordon Johansson, medlem i 50 år fick också presentkort och blommor. Båda har varit aktiva i styrelsen under många år. Samtliga som varit medlemmar från 2 år och upp till över 40 år fick också blommor.

Föreningen har gjort en jubileumsbok över den 100-åriga verksamheten som delades ut till alla under jubileumskvällen.

The Signs bjöd på roande underhållning senare på kvällen och alla var med och sjöng på teckenspråk. Alla hade trevligt och var nöjda med jubileumskvällen och umgicks till långt in på midnatt.

JOHNNY SLOTT, VÄSTERBYGDENS DÖVAS FÖRENING

Fr.v. Herold Karlsson medlem i 63 år, Acke Fransson, medlem i 64 år och Vera Fransson, medlem i 62 år, fick presentkort och blommor.

Marianne Johansson, medlem i 56 år och Gordon Johansson, medlem i 50 år fick också presentkort och blommor.

TOMAS LAGERGREN

Tomas Lagergren

” Varför är en bildtelefon ett hjälpmedel och inte en dator med gratisprogrammet Skype installerat, till exempel?

Vad är egentligen ett hjälpmedel?

En gång i tiden vaknade människor när solen gick upp. Eller när tuppen gol. Svårare var det inte. Idag har man många tider att passa så vi måste upp innan solen går upp. Vi behöver väckarklockor. Och mycket annat. Elektronik i hemmet är bra och alla andra bekvämligheter har förbättrat våra liv. Det har blivit bekvämare. Men inget gott som inte för något ont med sig. Elektroniken kan starta bränder, liksom en brasa. Det är dock säkrare med el. Därför behöver människan en brandvarnare som meddelar oss när det brinner. Eller om det står någon vid dörren. Istället för att knacka på dörren ringer man numera på dörren. Hjälpmedel för människan, alltså.

När man tittar ute i naturen inser man hur missanpassade vi människor är i naturen. Vi måste ha kläder för att ens klara oss. En björn har sin päls och behöver inte byta om. För oss människor vore det tråkigt att inte kunna byta om. Men frågan kvarstår: Är dessa saker jag nämnt, hjälpmedel i begreppets betydelse? Varför är en bildtelefon ett hjälpmedel och inte en dator med gratisprogrammet Skype installerat, till exempel? Bildtelefonen är en förskriven grej av landstinget som är till för döva. Alltså kan bara döva få en sån. Ändå funderar jag kring begreppet. Kan vi människor flyga? Nej. Då behöver vi ett hjälpmedel: Ett flygplan.

Enligt hälso- och sjukvårdslagen är det ett begrepp som ska "underlätta det dagliga livet" eller för vård och behandling, förbättra eller vidmakthålla funktion efter förmåga. Eller "förebygga framtida förluster av funktion eller förmåga".

Men jag funderar ändå kring begreppet. Ta dagens mobiltelefon till exempel. Den är en multmaskin numera. Man kan ringa mormor, ja vem

som helst och samtidigt få ned senaste nytt på nätet och betala räkningar. I en och samma manick. Det faller in under punkten "underlätta det dagliga livet" – man behöver inte springa till brevlådan och posta och sätta på teven eller radion för att få veta senaste nytt. Du behöver bara sitta i din bubbla med mobilen – då har du det mesta. Förr i tiden fick man springa hem för att ringa mormor. Men idag kan du stå på samma fläck och ringa henne från i princip var som helst.

Dagens moderna tekniska prylar är mycket mer designade efter funktionalitet. Då kan man fråga sig om begreppet hjälpmedel inte gäller alla människor? Man kan fråga sig om hörande kan ha behov av att sängen vibrerar också när det brinner – alla vaknar väl inte bara för att brandvarnaren tjuter. Folk dör faktiskt i bränder ändå.

Ett funktionshinder innebär ofta att omgivning- en får det bättre, inte tvärtom. Det finns en uppsjö av tekniska hjälpmedel som har gynnat hörande. Idag springer man rätt om man är lite stressad och ska hinna med tåget på stationen – idag har var- enda station skärmar där man kan se vilket spår och tid ens tåg har. Man behöver inte stanna och fråga. Om inte Sena Järnvägar, SJ har ställt till det.

Men. Det är faktiskt en döv som ligger bakom det där: Framlidne Örebroprofilen Johnny Sche- lander tjtade i åtta år för att få upp upp sådana skärmar. Idag tänker man inte på att det ska un- derlätta för döva. Det är vad tillgänglighet går ut på - det underlättar för alla. Tomten? Han har en ledarren. Rudolf med röda mulen. Också ett hjälp- medel.

God jul och gott nytt år på er läsare!

TOMAS LAGERGREN

Niqab diskriminerande för hörselskadade?

■ Hörselskadades Riksförbund (HRF) reagerar starkt mot DOs beslut att förbud mot niqab i skolan strider mot diskrimineringslagen.

Runt 1.3 miljoner svenskar har så svår hörselnedsättning att de behöver kunna se ansikte och mun på den som talar.

Niqab innebär att hörselskadade riskerar att ute- stängas från vad som sägs.

– Det är en form av diskriminering, menar Jan-Peter Strömngren, HRFs ordförande.

En person som bär niqab i sin vardag, i skolan och på jobbet, möter personer med hörselnedsätt- ning i stort sett varje dag, skriver HRF på sin websi- da och påpekar att hörselproblem fförekommer i alla åldrar och de flesta arbetsplatser och skolor.

– Läppavsläsning är en helt avgörande del av kommunikationen för många. Att dölja läpparna för dem är ungefär som att lägga höga trösklar framför hjulen på en rullstol, säger Jan-Peter Strömngren.

**God Jul
&
Gott Nytt
År!**

DT-redaktionen

TM-9000 - Den ultimata bildtelefonen för döva och hörselskadade.

Totalmöteslösning med bild, ljud och text. Ring bildförmedlingstjänsten (tolk@tolk.sip.nu) och andra av HI (hjälpmedelsinstitutet) godkända bildtelefoner med bild, ljud och text. TM9000 är godkänd av HI som ett fullgott kommunikationshjälpmedel och kan ansökas som kostnadsfritt sådant hos din landstingsordförande eller hörcentral. Produkten kan även ansökas som anhörigutrustning och som hjälpmedel på arbetsplatsen.

Om du inte vet hur du skall ansöka kontakta oss :

Taltel : 040-661 41 80 | Fax : 040-661 41 88 | Mobil/SMS : 0701-44 33 77 | mail@tm9000.se

För mer info om produkten : www.tm9000.se **T-MEETING**

Funderar du på att söka till specialskola?

**Då är det tid att kontakta våra statliga
specialskolor med lärmiljöer för elever
som behöver alternativ.**

Ekeskolan är för elever med synnedsättning och ytterligare funktionsnedsättning. *Hällsboskolan* är för elever med grav språkstörning. *Åsbackaskolan* är för elever med medfödd dövblindhet och med hörselnedsättning i kombination med utvecklingsstörning.

Våra regionala specialskolor finns för elever med hörselnedsättningar: *Manillaskolan* i Stockholm, *Kristinaskolan* i Härnösand, *Birgittaskolan* i Örebro, *Vänerskolan* i Vänersborg och *Östervångsskolan* i Lund.

Kontakta oss för mer information om val av grundskola eller boka tid för besök på telefon
010-473 50 00 eller via **www.spsm.se**

Senaste ansökningsdag är 15/1 2011.

Specialpedagogiska
skolmyndigheten
www.spsm.se

Vill Du bli SKÅDESPELARE?

Hösten 2011 startar skådespelarprogrammet på svenskt teckenspråk i Stockholm. Utbildningen är öppen för sökande från alla nordiska länder.

Mer information om utbildningen hittar du på
www.teaterhogskolan.se

Sista ansökningsdag är 17 januari 2011

teaterhögskolan
STOCKHOLM ACADEMY OF DRAMATIC ARTS

HUR MÅNGA TOLKAR FINNS PÅ BILDEN?
SVARET HITTAR DU PÅ WWW.STOCKHOLMSTOLKARNA.SE

GOD JUL!